

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BARTIN'IN AMASRA İLÇESİNDE MEYDANA
GELEN MADEN KAZASININ TÜM YÖNLERİYLE
ARAŞTIRILARAK BENZER KAZALARIN
ÖNLENMESİNE YÖNELİK TEDBİRLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONUNUN
TTK AMASRA MÜESSESESİNDE
YAPTIĞI İSTİŞARE TOPLANTISI
TUTANAKLARI

—●—

3 Ocak 2023 Salı

—●—

KONU

-TTK Amasra Müessesesinde Yapılan İstişare Toplantısı

3 Ocak 2023 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 17.10

BAŞKAN: Taner YILDIZ (Kayseri)
BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet BALTA (Trabzon)
SÖZCÜ: Polat TÜRKMEN (Zonguldak)
KÂTİP: Lütfi KAŞIKÇI (Hatay)

—————●—————
(TTK Amasra Müessesesi)
—————●—————

BAŞKAN TANER YILDIZ – Değerli Grup Başkan Vekilim, Komisyon Başkan Vekilim, Komisyon üyesi arkadaşlarım; heyetinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Bugün, burada, Enerji Bakanlığının ilgili, ilişkili, bağlı kuruluşlarından Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesindeyiz ve şu ana kadar almış olduğumuz bütün kararlar ve toplantılarla beraber 9’uncusunu Amasra’da yapıyoruz. Şu ana kadar tesisi müsaadeli alanlarda gezdik, soracağımız soruları da sorduk ama bizim gerek Ankara’da Türkiye Büyük Millet Meclisinde Komisyon toplantılarında gerekse sair zamanlarda Türkiye Taşkömürü İşletmelerine sorduğumuz sorulardan bazılarına alamadığımız cevaplar vardı; burada, tekrar, bir sunumla beraber bu soruları canlandıracağız ve nihai cevaplarını da burada almış olacağız çünkü bundan sonra Türkiye Taşkömürü İşletmesiyle bu manada bir araya gelemeyeceğiz, tabii ki yine görüşmelerimiz olacak ama böyle bir toplantı düzenlemeyeceğiz. O yüzden bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımız nihayetsiz, sınırsız şekilde görüşlerini, sorularını serdedebilirler, söyleyebilirler ve burada, konuyu enine boyuna değerlendirme imkânımız olacak.

Sözü size veriyoruz değil mi? Sunumu kim yapacak?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARIMCISI FAZLI UNCU – Sayın Bakanım, Müessese Müdürümüz Amasra Müessesesiyle ilgili bir sunum yapacak. Hem Müessesenin mevcut durumu hem de kazadan sonra yapılan çalışmalarla ilgili sayın heyetimize bir bilgilendirme yapacak. Sözü takdir ederseniz Amasra Müessese Müdürümüz Ümit Değirmenci’ye verelim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AMASRA MÜESSESE MÜDÜRÜ ÜMİT DEĞİRMENCİ – Sayın Bakanım, değerli milletvekillerim, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz; öncelikle hepinize hoş geldiniz diyorum.

Bildiğiniz gibi, 14/10/2022 tarihinde yaşamış olduğumuz elim bir kaza sonrası yaşananlarla ilgili süreç devam ediyor. Bu bağlamda, müessesemizde yaptıklarımızdan önce, müessese hakkında kısa bir giriş yapmak isterim. Amasra Müessesesi Karboniferi’ndeki ilk üretim faaliyetleri 1848 yılında başlamıştır. Saha 1953 yılında da EKİ Müessesesine devredilmiştir. 1973 yılında Ereğli Kömür İşletmesine bağlı EKİ Amasra Bölge Müdürlüğü olarak kurulmuş, bundan sonra, Batı Karadeniz Kömür İşletmeleri hâline dönüştürülmüştür. Dönemler içinde farklı müessese ve işletmeler olmuştur. 1994 yılında Amasra İşletme Müdürlüğü olarak Üzülmüş İşletme Müessesesine bağlanmış, nihai olarak 1998 yılında da Amasra Taşkömürü İşletmesi Müessesesi olarak bir tüzel kişilik kazanmıştır.

Amasra Müessesesinin, şurada gördüğünüz gibi, 300.540 metrekaresel yer üstü tesisleri var, ayrıca, 106.744 metrekaare de bir orman alanı var. Amasra’da yer altı çalışmalarına 1965 yılında ilk galerilerin sürülmesiyle başlanmış. 1965’ten beri çeşitli katlarda üretim yapılmış, ilk üretimden beri

toplam 10 kat hazırlanmış ancak artı 167, artı 100, artı 40, 0, eksi 30, eksi 100 ve eksi 175 kotlarında üretim bitirilmiş. Şu anda sadece 250, 300 ve 350 kotları arasında üretim hazırlıkları devam etmekteydi. Toplam ocak açıklığımız 45.870 metre, 2022 yılı itibarıyla bu 45.870 metrenin yaklaşık 25 bin metresi lağım olarak sürülmüş, 20.116 metresi de taban olarak sürülmüş. Mevcut olaydan sonra, şu anda aşağıda havalandırdığımız ocak açıklığımız 5.500 metredir; bu olaydan önce havalandırdığımız yer altındaki ocak açıklığı yaklaşık 19 bin metre.

Şimdi, burada, Amasra Müessesesinin sınırlarını görüyorsunuz. Amasra Müessesesi toplamında 49 kilometrekarelik bir alana sahip, batıda Tarlaağzı'yla sınırlandırılmış; doğuda Abbasköy, Saraydüzü, Karainler Köyleriyle; kuzeyde Karadeniz; güneyde de Bartın ilinin merkez ilçeleriyle sınırlanmış vaziyettedir. Bu sahamız, bizim ikiye ayrılmış vaziyette, "Amasra-A Sahası" ve "Amasra-B Sahası" olarak adlandırıyoruz. Amasra-A Sahası 7,6 kilometrekare, B Sahası da 41,8 kilometrekare.

Şimdi, tabii, bu bir önceki slayttan anlaşıldığı gibi kendi içimizde bizim redevansçılarımız var. Bunlar, gördüğünüz gibi, Amasra Bartın'da olan Hattat Enerji var, işte, Nanepınarı'nda Üçeller var, kil sahası var, Azdavay'da Baykallar Otomotiv var; bunlar hep bizim redevansçılarımız efendim, toplam 7 adet redevansçımız var.

Şimdi Amasra havzasında hesap edilmiş 620 milyon ton rezervimiz bulunmaktadır. 2022 yılı sonu itibarıyla, jeolojik rezervimizin yaklaşık 69 milyon tonu Amasra-A Sahası'nda, geri kalan 551 milyon tonu da Amasra-B Sahası'nda gözükürte.

Bugün müessesemizde tur attık, etrafında bulunduk. Bir kuyumuz var, Amasra TİM kuyusu; bütün havalandırmamızın, havamızın buradan aşağı indiğini biliyoruz. Burada 6,5 metre çapında bir kuyumuz var, kuyu çapımız 6,5 metre. Bu kuyumuzun tabanı eksi 300'de ancak insetimiz eksi 250'de yani eksi 300 kotunda çıkıp yürüyeceğimiz bir inset yok, eksi 250 kotunda bir insetimiz var, gene, eksi 100 kotunda da bir insetimiz var. Kuyumuzda eksi 275 kotunda yaptığımız üretimleri siloya aldığımız skip dolum mahallimiz var. Yani bugün de bahsettik, şimdi tekrar bahsedeceğim, kuyuda pasayı veya kömürü dışarı aldığımız, skipleri almak için eksi 275 kotunda bir platformumuz var; oradan yükleme yapıyoruz.

Kafes ihraç sistemimiz 1988 yılında ilk faaliyetine geçiyor ancak ana motor imalatçısı Polonyalılar 2016 yılında bu sistemde bir modernizasyona gidiyorlar ve kafes ihraç sisteminde komple bir modernizasyon yapıyor. Kafes ağırlığımız 5.334 kilogram, karşı ağırlık ağırlığı 8.172 kilogram, kafesimiz karşı ağırlıktan gidip geldiği için insan naklindeki kütleimiz de 2.700 kilogram. Bu yaptığımız emniyet katsayılarını da koyarak yapılmış olan çalışmalarda kafesimize 15 kişi; her biri 90 kilo olabileceği hesap edilerek 15 çalışanımızın alt kafesin alt gözüne, 15 çalışanımızın da kafesin üst gözüne binip, kafesin gidip gelmesi sağlanacak şekilde dizaynımız var.

Bu kafes ihraç sistemimizin dışında bir de skip ihraç sistemimiz var yani kömürün pasasını dışarı aldığımız ayrı bir sistemimiz var. Burada da bu sistemimiz 1992 yılında faaliyete geçmiş, 500 HP güçte bir motora, 375 devir/dakikalık bir motor devrine sahip. Burada, şunu söyleyebiliriz: Bizim "faydalı yük" diye tabir ettiğimiz 5 bin kilogram var yani aslında bizim 5 bin kilografa göre bir dizaynımız var, kapasite bu şekilde ancak biz kapasitemizi faydalı yük olarak 4 tona göre hesap ettik. 2 tane kafes kovamız var, kömürü yukarı aldığımız; bir kovamız aşağıda 270 kotunda doluyor, dolu vaziyette iki dakikada yukarı çıkıyor, kafesin üst noktasında kova tumba oluyor, oraya dökülüyor. O esnada, o dökülürken aşağıda öbür kovamız –bunlar git-gel çalıştığı için- 270 kotunda dolum yapıyor, boşalan kova iki dakika içinde aşağı inerken, dolan kovamız da yukarı çıkıyor. Dolayısıyla, saatte 15 sefer güney kafesteki kovamızın, 15 sefer de kuzey kafesteki kovamızın hareketi olduğundan toplam 30 kova ve 120 ton/saat kapasiteli bir kuyumuz var şu anda. Tabii, bunu günlük kapasiteyle de yaklaşık 15 saat

olarak düşündüğümüzde de bizim kuyu kapasitemiz şu anda, ideal şartlarda 1.800 ton/gün olabilecek şekilde bir kapasitemiz var, bunu daha da artırabiliriz. Şuradaki faydalı yüklemeyi daha şey alarak, saatlik kapasite 214, biz bu kapasiteyi 120 tona düşürdük.

Şimdi, kendi sahamız içinde olan toplam rezervimizin 69 milyon 281 ton olduğunu söylemişim. Şimdi, burada da gördüğünüz gibi, Amasra-A Sahası'ndaki rezervimizin dağılımı: Şu anda mevcut dik damarlarımız var efendim, "6, 8, 9 ve 10'uncu damar" olarak tabir edilen, 45 derecenin üstü olan kömür damarlarımız, bu kömür damarlarımızda yaklaşık 367 bin ton rezerv gözüktüyor. Yine, "II. Bedesten" diye tabir edilen bölümde, W-C kısmında "tavan damar" "kalın damar" ve "taşlı damar" olarak ifade edilen kömür damarlarımızda, yine, 45 derece ve üstünde, 250 ve 350 kotlarında toplam 760 bin ton rezerv de burada gözüktüyor, bizim sahamızdan bahsediyorum efendim.

Ayrıca, gene, 250 ve 350 projesi yapılıyordu, burada da yine tavan, kalın ve taşlı damarla ilgili de toplamda 300 ve 350'de, I. ve II. REKUP alanımızda toplam 3 milyon 845 bin ton bir rezerv gözüktüyor. Yani kotlara göre koyduğumuzda da A Sahası'ndaki rezervimiz 250 ve 350 kotlarında yaklaşık 5 milyon ton, 350 ve 400 arası 7,6 milyon ton, 400 ve 1.200 kotlarında 56 küsur olmak üzere toplamda 69 milyon 536 bin ton bir rezervimiz gözüktüyor.

Şimdi, bu rezerv hakkında arkadaşlarımızla böyle bir değerlendirme yaptık, "Biz bunu ne yapabiliriz?" diye. Bir vade koymamız gerekiyordu önümüze, dolayısıyla, kısa vadede yani bir ve beş yıl için bir projeksiyon koyduk önümüze, "250 ve 350'deki dik damarları alabiliriz." dedik, bir ve beşinci yıl için; 250 ve 350'deki üzerindeki sağ irtibattaki -demin gösterdiğim- ve 300, 350 güney panoları için şu rezervi alabilmeyi hesap edeceğiz. Orta vade için, beş ve on yıl için 7 milyon 690 bin tonu ve uzun vade için de, daha derin kotlar için de, 400 ve 1.200 kotları için de geri kalan 56 milyon 619 bin tonu almayı hedefleyeceğiz efendim.

Şimdi, yıllar itibarıyla üretim miktarımızı, TÜVÖNAN üretim miktarımızı burada görüyorsunuz. 2021 yılı için müessesemize 181.545 ton program verilmiş, biz bunun 125.406 ton olarak gerçekleştirdik yani yüzde 69'unu gerçekleştirebilmişiz. 2022 yılında -takdir edersiniz ki son iki buçuk aydır çalışma yapmadığımız için- 158.500 ton bir üretimimiz var, son iki buçuk ayımız yok, dolayısıyla, yüzde 66'larda gerçekleşme gözüktüyor. Aslında, bu, biraz daha yüksekti, son iki ay olmadığı için, on ikiye bölündüğü için düştü efendim.

Gene, satılabilir üretimimizi bu şekilde göstereyim: 2021 ve 2022 –öbür seneler de var ama programlarında satılabilir üretim 91 bin ken, fiili durum 41.380 yani yüzde 45. Son iki ayı çıktığımızda bu, aslında, 65'lerde, onu da hatırlatmak isterim.

Şimdi, burada da biz 2016 yılından itibaren aldık, çalışanlarımızın normal sayılarını da size göstermek isteriz. Toplamları buradadır; teknik eleman olarak, idari eleman olarak, yer üstü ve yer altı işçisi ve toplamlarını burada vermekteyiz. Maalesef, 14/10/2022 yılına kadarki teknik eleman, idari elaman sayımız 713'ken şu andaki mevcut durumumuzda toplamda 668 personeldir. Bunu detaylı olarak, yer altı, pano ayak üretim ve yer üstü olarak şu şekilde vereyim: Şu andaki toplam işçiliğimiz yani 2022 yılı olarak kayıtlı pano ayak üretim işçiliğimiz 170'dir, yer altı toplam işçiliğimiz 461'dir -bu, bütün sanatlarla beraberdir efendim- yer üstü işçiliğimiz 80 kişidir yani şu anda müessesemizde toplam 541 kişi çalışmaktadır efendim. Şimdi, maalesef, bu olaydan önceki bir planımızı koyduk, burada, gördüğünüz gibi, kuyudan aşağı eksi 250 kotu var, 250 kotuna 3.100 metre küp hava girmekte. Şurada da gördüğünüz gibi, eksi 100 kotuna 620 metre küp bir hava girmekte. Bunlar tekrar bu tarafta toplanarak, nefeslikten de çıkarak artı 50 aspiratörden çıkmaktadır yani toplam 3.970 metre küplük bir hava dönüşümüz vardır; kuyudan giren ve aspiratörden çıkan toplam miktarımız. Tabii, bu aşağıda gördüğünüz gibi, kollara, 250'den öbür kollara gerekli hesaplar yapılarak dağıtımları yapıyor mus arkadaşlar.

Şimdi, mevcut durumda -maalesef, olaydan sonra, 14'ünden sonra yangının devam etmesinden dolayı- süratle barajlar yapılmaya başlandı alınan karar doğrultusunda. Ocakta kimse kalmadığı kanaati getirildikten sonra, yangını bir an önce boğmak için, baraj yapmaktan başka çaremiz olmadığı için toplam 3 tane baraj yapıldı. Bunlardan bir tanesi, eksi 250 kotunda "I. Bedesten" olarak tabir ettiğimiz şu kısımdır; buradan aşağı 250'ye hava gidiyordu, deminki planda da gösterdim. Bir de yine, aynı şekilde, 250 kotunda havalı kapıların olduğu yerde bir baraj yaptık. Bu barajların, tabii, o günün vahameti, olayın vahametinden dolayı biraz hızlı bir şekilde yapılması gerekiyordu; bunlar yapıldı ancak daha bu barajı yapmadan eksi 100'den ve aspiratörden anormal bir duman, bir hava geliri vardı yangından kaynaklı. Dolayısıyla, eksi 100'e gelen bu hava -eksi 100'e ve 175'e çıkan bir havamız var- buradan desandreden geliyor, yukarı çıkıyor ve şurada, eksi 100 kotundan gelen bir dumandan dolayı buraya müdahale etmek hiç kolay olmadı. Dolayısıyla, arkadaşlarımız ilk etapta cihazlar takarak bu barajı yapmaya yöneldiler. Bunun için "14/10/2022 tarihinden sonra beton barajla kapatılma kararı aldık." demiştim. 250 ana lağımindan ve 250 I. Bedesten lağımı girişlerinde kesitlerimiz 14 metre kareydi. 14 metre karelik kesit, 16-17-18 Ekim 2022 tarihlerinde yapılan beton barajlarla kapatıldı. Daha sonra, 250 I. Bedestende lağım girişinden yani yaptığımız barajdan 6 metre geriye kadarki kısma püskürtme beton yaptık. Bunun nedeni, arazide çok çatlak olduğu için barajla yalıtımı sağlayamadık, sağlayamadığımız için çatlaklara yalıtımı sağlayacak şekilde, püskürtme beton veya başka yöntemler, gömlek geçirmek gibi bazı yöntemler uygulamamız gerekiyordu. İlk etapta, 6 metre geriye kadar çekildi ve püskürtme beton yaptık. 3 metrelik kısma da tekrar -6 metreden sonraki 3 metrelik kısma da- sızdırmazlığı sağlamak için köpük uygulaması yaptık, köpüklerle tekrar bir çeper geçtik o 6 metreden sonra. Ayrıca, köpük uygulamasının bittiği noktadan baktık ki tam iyi sonuçlar alamadık, barajlarda tekrar kaçırmamız devam ediyordu. 22 Aralık 2022 tarihinde beton dengeleme barajı yaptık. Mevcut çalışmalarımız, bu baraja kadar silikat köpük ve keson betonla sızdırmazlık çalışmaları hâlen daha devam ediyor efendim. Aynı zamanda, ikinci ana lağımda, "havalı kapılar" dediğimiz kısımda da yani şu barajda da gene barajın önünden 6 metre geri çekildik, sızdırmazlığı sağlamak için köpük uygulaması yapıldı, köpük uygulamasının bittiği yerden de 23 Aralık tarihinde tekrar beton dengeleme barajı yaptık. Keson betonuyla sızdırmazlık çalışmaları o barajın önünde de hâlen daha devam ediyor. Tabii, bizi en çok yoran eksi 100 kotundaki baraj oldu çünkü çok aşırı duman olduğu için buraya girip bu barajı yapmak çok zordu. Arkadaşlar 14 metre kare olan kesitten yoğun duman ve gaz gelmesinden dolayı ilk önce 29 Ekim 2022 tarihinde taş tozundan bir set baraj yaptılar. Duman tavandan doğru geldiği için arkadaşlar eğilerek -yani alt taraf biraz daha müsaitti- cihazlarla, taş tozuyla bir baraj yaptılar. 2 Aralık tarihinden itibaren bu beton barajla, Cumhuriyet savcılığımızdan özel izinle 50 kişilik bir ekip aldık çünkü Sayın Savcımız olay mahalline kimsenin girmesini istemediği için o ana kadar yapılan, tahlisiyecilerle olan çalışmanın dışında bize bu araçları yapacak işçi gerekiyordu. Ocak ekibine, beton yapmak için 50 kişilik müsaade alındı ve 50 kişilik ekiple eksi 100'deki bu beton barajı tamamladık. Ayrıca, 8 Aralık tarihinde de sızdırmazlığı sağlamak için keson ve gömlek geçme işine girişmemizden dolayı, tekrar savcılıktan 70 kişi daha talep ettik. Şu anda toplam 120 işçimizin yer altı müsaadesi var; bunlara ben ve işletme müdürüm de dâhiliz, biz de müsaade aldık. Şu anda kuyudan aşağıya kimliğini göstererek ve müsaade alınanlar TC'leriyle beraber, polis kontrolünde girip ancak öyle çalışıyor arkadaşlar; çıktıkları zaman, tekrar çıktıklarını belgeliyorlar, imza atıyorlar; her gün, her vardiya bu böyle devam ediyor. Şu anda sayımız da az olduğundan dolayı ancak 2 vardiya çalışabiliyoruz çünkü daha fazlası için şu anda müsaade alamadık, müsaade almak için girişimlerimiz devam ediyor.

Bir de 16/10/2022 tarihinden itibaren de barajların arkasına yangının daha çabuk sönümlenmesini sağlamak için azot uygulamasına başladık. Yani bu tarihten itibaren, 16/10/2022 tarihinden itibaren 250'deki barajlarımızın arkasına sırf soğutmayı sağlayalım maksadıyla azot basıyoruz; sanıyoruz bayağı da iş yapıyor.

Şimdi, size son durumu vermek isterim. Şu ilk zaman, 06/11/2022, bizler için bu tür yangınlarda çok önemli; CO'nun miktarına bakın, 10 bin PPM'dir, metan yüzde 9,75, oksijen 3,52, karbondioksit 7,64. Şimdi, bakın, bu daha sonra, 28/11/2022'de, barajlardan sonraki CO'muz 2.083'lere düştü, oksijenimiz 4,5. Yılbaşından önce, 30/12/2022'de 657 CO, oksijen 3,11. Gene 2/1/2023'te CO 96 PPM'e düştü, oksijenimiz 0,77. Şu anda, bugün aldığımız son sonuç -belki de yenisi de şu anda gelmek üzeredir- 3/1/2023'te aldığımız sonuç da CO 58 PPM, metan 30,80, oksijen de 0,06'ya kadar düşmüş vaziyette. Şu anda iyiye gidiyor mu? Evet, gidiyor ama bu, bizl kesinlikle rehavete sürüklememeli çünkü oksijeni tam anlamıyla kesemediğimiz sürece biz bu yangını söndüremeyiz. O yüzden, sızdırmazlığa devam ediyoruz, sızdırmazlığı sağlamak için çalışmalarımıza devam ediyoruz; inşallah, daha iyi olacaktır.

Şurada da çok kısa bir göstereyim, normal barajlarımız. Şu gördüğünüz cidarlar, sızdırmazlığı sağlamak için "keson" dediğimiz cidarlar. Bakın bu şekilde, şu barajımızın çatlakları var, dolayısıyla, bu çatlaklardan hava barajın arkasına geçmek istediği için, bu çatlakları keson geçerek şu şekilde yalıtım yapmaya çalışıyoruz.

Arz ederim ve teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Sözü Komisyon üyesi arkadaşlarımıza vereceğiz.

Bu arada, Enerji Bakanlığından Zafer Bey, sizin ekleyecekleriniz var mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Başkanım, uygun görürseniz kazanın oluşuna ilişkin bir değerlendirme sunumumuz da vardı, o da yapıldıktan sonra söz verilirse daha uygun olur gibi geliyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam, olur.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FAZLI UNCU – Sayın Bakanım, kaza kanaatiyle ilgili Kozlu Müessese Müdür Yardımcımız Yusuf Bey, bu konuda heyetinize bilgiler verecek Sayın Bakanım.

Arz ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, sizlere kurumumuzun Amasra maden kazasıyla ilgili, kazanın tüm sebeplerine ilişkin birtakım verilerle birlikte, kanaat raporundan bir sunum yapacağım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Enerji Bakanlığının sunumu bu, Genel Müdürlüğün değil mi?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) - Genel Müdürlüğün kanaati.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Kazaya ilişkin bir değerlendirme sunumu.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Tamam yani TTK'nin değerlendirmesi.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Malumunuz olduğu üzere, Amasra işletmesinde 14 Ekim 2022 saat 18.09 bir grizu patlaması meydana gelmiş ve 42 maden işçimiz şehit olmuştur. Olayın etkilerine ve kurtarma ekipleriyle tanık ifadelerine bakıldığı zaman olayın bir grizu patlaması olduğu anlaşılmaktadır. Grizu patlamasının gerçekleşmesi için, burada birtakım bilimsel veriler var, kabaca yüzde 5 ila 15 arasında metan gazının bir ısı kaynağıyla buluşması neticesinde grizu patlaması gerçekleşebiliyor. En şiddetli patlama da yüzde 9 ila 9,5 civarında gerçekleşiyor. Grizu patlamasının olabilmesi için 3 etkenin bir araya gelmesi lazım: Metan

gazı, oksijen ve karışımın patlamasına neden olan bir kıvılcım veya bir ısı kaynağı. Metan ateşlenme ısısı normalde 650 ila 750 santigrat derece ancak özelliği nedeniyle hemen patlamıyor tabii. Isı kaynağının belirli bir süre uygulanması sonucunda ateşleniyor. Isı kaynağının sıcaklık derecesi ve ne kadar süreyle uygulandığı arasında ilişki var. Örnek verecek olursak 650 santigrat derece ısı kaynağı, metanı 10 saniyede patlatabilirken, bin santigrat derecelik ısı kaynağıyla bu süre 1 saniyeye düşmektedir yani metanın patlaması için çok kuvvetli bir enerji gerekmektedir aslında. Bu sebeple, kömür üretimi yapılan yerlerdeki patlamalarda infilak sırası ve sonrasında oluşan düşük ısı değerleri oluşturan grizu güvenli patlayıcılar kullanılmak zorundadır. Patlayıcı seçimi yapılırken grizu güvenli olduğuna dair galeri testleri yapılmış ürünlerin seçilmesi hayati önem taşımaktadır. Grizu patlaması da 2 şekilde etki gösteriyor: Bunlardan birincisi, ileriye şok; gazın genişlemesinden dolayı olan etkidir ve patlama merkezinden uzağa doğru yayılan bir etkidir. İkincisi, ters dalga; bu etki bittikten sonra, tekrar patlamanın oluştuğu merkeze doğru vakumlayarak ikinci bir etki meydana getiriyor ki bunun da hasarları büyük oluyor. Metan patlaması sonucunda, sıcaklık, gaz konsantrasyonu ortam basıncına ulaşabilir ve patlama sonucunda önce ileriye doğru bir sıkışma olur, basınç yükselir; dolayısıyla, ters dalga olayındaki basınç daha yüksek olup hasar da daha büyüktür.

Metan patlamasının nedenlerine bakacak olursak, bir sürü nedeni var. Kaynaklarda birinci sırada, metan patlamasının nedeni, uygun biçimde yapılmayan patlatmalar olarak açıklanıyor. Daha sonra, ocak yangınları elektrik arkları, egzoz gazları, taşların sürtülmesi, metanların taşla sürtünmesi, statik elektrik gibi önem sırasına göre gidiyor.

Tabii, burada, delme, patlatma büyük önem arz etmektedir. Yer altındaki büyük kütlelerin patlayıcı madde kullanılarak kazısının yapılmasında en verimli ve ekonomik yöntem patlayıcıların önceden planlanarak açılan deliklere doldurulup patlatılması yöntemidir. Normalde biz Amasra Müessesesinde niçin ateşleme yaparak kömürü kazıyoruz? Çünkü buradaki kömür çok sert sınıfına girdiği için bunu kazmanın en kolay yöntemi patlatmadır. Burada da yine, 1988 yılında yapılmış bir çalışmada kalın damar -bizim mevcut grizu patlamasının olduğu kalın damar- yine çok sert kömürler sınıfında.

Patlayıcı Madde Ateşleyici Yeterlilik Belgesi, İçişleri Bakanlığı tarafından veriliyor. Bununla ilgili de birtakım şartlar var, bu şartlardan bazıları: 18 yaşından büyük olmak, en az ilkokul mezunu olmak, işte, ateşli silahlar, patlayıcı maddelerle işlenen cürümlerden hüküm giymemiş olmak gibi birkaç tane özel durumu var.

Bir ocağa girdiğiniz zaman, yarın da göreceksiniz...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu yönetmelik kaç yıllık?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – 2002 yılından beri efendim.

Ocak içerisindeki patlatma, tasarım talimatını bir ocakta galeriye girdiğimiz zaman zaten göreceğiz. Eğer orada patlatma yapılıyorsa bunun bir şekli vardır, bunun bir kuralı vardır; o kurallar bu şekilde, oradaki ustalar tarafından delik düzenleri, delik boyları, kullanılacak patlayıcı madde miktarını bu kılavuzdan görebiliyorlar.

Daha sonra, delik delme işlemine başlıyorlar. Bu, Amasra’da da bu şekilde. Amasra değil ama bir örnek olsun diye yine, bizim TTK’nin ocaklarında kömürde nasıl ateşleme yapılıyor, nasıl delik deliniyor, nasıl dolduruluyor; bu sizlere bir örnek olsun diye...

“Martoperfaratör” dediğimiz, “mavi motor” diye de tabir edilen makineyle önce dinamit koyacağımız delikleri deliyoruz, metan gazı ölçümümüzü yapıyoruz, bütün barutçular –“barutçu” diye tabir ediyoruz biz ateşleyici belgesi olanları- bu metan ve diğer gazları ölçen seyyar gaz ölçüm cihazlarıyla bu şekilde ölçümlemleri yapıyorlar. Şu anda aynaya kadar geldi, aynadan itibaren 25 metrelik bir yarıçapta bu ölçümler tekrarlanıyor.

Şimdi delikleri doldurmaya başlıyoruz dinamitlerle, elektrikli kapsülü ilk dinamite sokup ilk önce onu sıkılama çubuğuyla itiyoruz, daha sonra sıkılama çamuru, sonra da su kartuşuyla iyice sıkılıyor. Yine, sıkılama çamuru, şu anda iyice sıkıştırılmış hâlde bir dinamit deliğinin içinde, kapsülün de teli bu şekilde, işlem basamakları; bütün delikleri bu şekilde dolduruyoruz, sonra telleri bağlaması geliyor.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Su kartuşunun amacı ne? Onu da açıkla istersen.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Efendim, şimdi, burada bir defa önce sıkılamayı, daha sonra hem toz hem de gazla ilgili o anda o su kartuşu patlamış oluyor ateşleme esnasında ve alevi de sönümlemiş oluyor. Yani o esnada dinamitten çıkacak alevi sönümlemiş oluyor; su dolu içi, beyaz.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Ben bir cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun.

MADEN MÜHENDİSİ VE İŞ GÜVENLİĞİ UZMANI NEVZAT ÜNLÜ – Bu sıkılamayı yapmazsanız dinamit burada görev yapamaz, boşa çıkar...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Bütün deliklerdeki teller birbirine bağlanır seri olarak. Arında sadece şu anda barutçu ve usta oluyor, onun haricinde şu anda arında başka kimse bulunamaz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ne kadar yaklaşamaz metre olarak?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Patlatma bölgesine girilmiyor efendim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yani ne kadar? 100, 200, 300 metre...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – 200 metre, en az 200 metre.

Sonra, bu tel bizim o galerimizdeki mevcut patlatma hattına bağlanır olduğu yerde. Bu şekilde, bu patlatma hattı, galeri boyunca iletkenlere değmeyecek şekilde her galeride mevcuttur. Tekrar doldurduktan sonra, patlatmadan önce, bu ölçümler, gaz ölçümleri 25 metrelik bir yarıçapta tekrarlanır, daha sonra da en az 200 metre uzaklıktan temiz havadan ateşleme işlemi manyeto vasıtasıyla güvenli bölgeden yapılır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu esnada orada herhangi bir sensör yok değil mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Bu esnada, şu anda, tabii ki sensör var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Var mı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Tabii, metan sensörümüz gene var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Patlama noktasına yakın bir yerde mi var?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Var, patlama noktasına yakın bir noktada...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ne kadar yakın olabiliyor?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Şöyle efendim: Şimdi, bizim hazırlık galerilerinde vantüplerin arına uzaklığı 15 metredir, vantüplerin gerisinde olması gerekiyor sensörlerin temiz havada kalmaması için.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne kadar...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Dolayısıyla 20-25 metre gibi mesafede rahatlıkla sensörü konumlandırabiliriz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak)– Bu sensörün nereye konulacağına kim karar veriyor?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Mevzuatımız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani şu an Türkiye’de 20-25 metre mi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Metre tanımlanmıyor ama “1 dönüm dönüş yolu” diyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 60-70 metre mesafede de o yüzden diyorum, patlamanın yerinden dolayı.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Şimdi, şöyle söyleyeyim: Tabii, o konuda da ileride olduğunu söyleyenler de var. O yüzden, yerinelik incelemesi olmadan biz şu anda net bir şey söyleyemiyoruz, onu da bir defa daha ifade edeyim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Mevzuata göre konulması gereken yer neresi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’ne göre “Hazırlık galerilerinin hava dönüş yolunda...” diye tabir edilmiş. Aslında, bu galeri hattının herhangi bir yerinde olması mevzuatı karşılıyor o anlamda yani mevzuata bir aykırılık öyle bile olsa.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 130 metre uzunluğundaki bir galerinin herhangi bir yerinde hava dönüş yolu olması yeterli diyorsanız...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Yeterli demiyoruz efendim, şöyle diyoruz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eğer bu mevzuata uygun, mevzuat da sadece bu plana uyuyorsa -Allah göstermesin- yani buna benzer nice kazalar yaşanabilir çünkü metan gazı ağırlıklı havanın çıkış yeri belli.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Şimdi, bizim kurum olarak, mevzuatlardan sonra, yönetmeliklerden sonra çıkarttığımız birtakım önergelerimiz var; bir de Merkezi İzleme Yönergemiz var. Burada, bizim için asolan, elektrikli teçhizatın motorunun öncesinde elektrik metan gazını görmesi için metan sensörlerini en son... Mesela, buradaki konveyör- diyelim ki 6’ncı konveyör- elektrik motorunun önüne koyarız, bizim kendi mevzuatımızda bu vardır. Dolayısıyla, ilk elektrikli ekipman gazı görmeden sensör görür, TTK’deki uygulama budur. O anlamda, yerinelik incelemesinden sonra -çünkü bu bilinen bir şeydir- uyguladığımız bir sistemdir, bunun da böyle olması gerekir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Elektrik ekipmanları yoksa herhangi bir kazayı önleyemezsiniz zaten.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Tabii, yoksa bir anlamı kalmaz. Yani dediğim gibi, gazı ilk önce sensör görecektir elektrikli ekipmandan önce; maksat budur yani.

Kazanın meydana geldiği bölgeye geçecek olursak, kazanın meydana geldiği güney bölgesindeki 2’nci kartiyede, eksi 320 kalın damar galerisinde sensör verileri, tanık ifadeleri ve kurtarma ekipleri raporları incelendiğinde patlamanın saat 18.09’da meydana geldiği anlaşılmaktadır. Kazanın meydana gelmesinden sonra, kazanın etkileri tüm maden ocağına yayılmış ve birçok çalışma bölgesindeki işçilerimiz etkilenmiş, maalesef 42 kardeşimiz de şehit olmuştur. Plan üzerinde görecektir olursak: Kırmızıyla görünen bu nokta eksi 320, bu kalın damar üst taban yolunda, bu noktada meydana gelen

patlama ocağın birçok bölgesini etkilemiş. Patlamanın etkisiyle basınç hem yukarı yönde hem de aşağı yöndedir. Patlama bu şekilde temiz havaya doğru da hareket ederek hem aşağıdan tavan damar mekanize ayaktan çıkmış hem de terse dönerek eksi 350 kotunda geriye doğru bir hareket izlemiştir.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Bu renkleri bize biraz açıklayabilir misiniz?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Evet, şimdi, şu kırmızı ve sarı olanlar kömür damarlarının renkleri. Kömür damarlarının “üst taban ve alt taban yolu” dediğimiz renkleri.

Şurası eksi 320 kotu, şurası eksi 350 kotu, şurası da artı-eksi 310 kotuyla eksi 350 kotundaki... Yani bunları şöyle söyleyeyim: 2 tane üst üste bir damar gibi düşünün, o şekilde yatılmış bir damar pozisyonu var. En aşağısı da şu eksi 350 kotu, en alt katımız bizim, en alt kat eksi 350.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Koyu yeşil olan kısım mı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Evet, en alt kat burası, burası lağım oluyor yani taş içerisinde sürülmüş galeri oluyor. Şu da eksi 300, 50 metre kot farkı olan, bu da ana lağım eksi 300, arada da bunlar damarlarımız.

Olay günü, gündüz vardiyasında plan bürosunun işlemiş olduğu kayıtlarda aynanın robot resmi diyeyim, bu şekilde. Kömür gene gördüğümüz gibi, hafif de bir şurada görüldüğü gibi kömürlü bir posta var, 12 metrekarelik bir galeri.

Şimdi, bütün bilimsel ve teknik verileri ortaya koyduğumuz zaman kazanın meydana geldiği eksi 320 kotu kalın damar taban yolunda lağım ateşleme sonrası ortaya çıkan metan gazının havayla belirli oranda karışımının patlatıcı bir kaynakla buluşması sonucu grizu patlaması gerçekleşmiştir. Kaza sonrası devletin ilgili birimleri, TTK kurtarma ekipleri ve Türkiye’deki özel ve kamu işletmelerinin kurtarma ekipleri olay yerine intikal ederek cenazeleri ve yaralıları ocağın çıkarmışlardır. Bu da kaza sonrası yapılan ilk tespit planında; şu koyu olanlar maalesef kaybettiğimiz şehitlerimiz, sarı olanlar şu anda hâlâ hastanede olup tedavi gören kardeşlerimiz, bunlar da şu anda taburcu olanlar şu renkte. Ocağın genelinde görüldüğü gibi, yayılmış bir patlamadan bahsediyoruz büyük çaplı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tabii, galeri üzerinde hayatını kaybeden madenciler böyle sırayla hayatını kaybetmiş değil aslında.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Tabii ki yani sırayla...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani bu listede listelenmiş ama otopsi raporlarına baktığımız zaman işte, zehirlenenlerin aslında bir arada, daha yakın olduğunu varsayabiliriz; yanıcı etkiye maruz kalanları, kırılmaları, etkiye maruz kalanları. Dolayısıyla, o da bu madencilerin sıralamalarını aslında değiştiriyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Özellikle şu “320 kalın damar” dediğimiz, patlamanın meydana geldiği bölgede kurtarma ekiplerimizin de ifadeleriyle burada bir sıralanma söz konusu efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O sıralama bu sıralama mı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Yani şu şekilde, en önde Öner Yıldız ismini görebilirsiniz. İfadelerden edinilen bilgiye göre sıralama bu şekilde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O zaman yanlış sıralama çünkü otopsi raporuna göre biz de sıralama yaptık. Zehirlenme, yanıcı etkiye maruz kalma. Dolayısıyla, bu otopsi raporlarına göre yapılan sıralama da aslında, bir nevi kazanın tam olarak galerinin neresinde gerçekleştiği konusunda da aslında bir fikir veriyor, onu söyleyeyim.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi, yer altı kömür işletmelerinde...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O yüzden, burada belki bir düzeltmeye gitmek gerekebilir; ifade etmiş olayım.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA - Devam edelim, buyurun.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi, dinamit ateşlemeleri çok özel kurallara bağlı olan ve özel malzemeler kullanmayı gerektiren bir işlem -az önce de gördük zaten- bu bakımdan, son derece dikkat gerektiriyor. Olayın meydana geldiği kalın damarın taban yolunda arın kesiti 12 metre kare, ateşleme için toplam 30 ila 40 delik delinmektedir -az önce gördüğümüz şekilde- ve delik boyları 1,20 metredir, delik çapları 42 milimetre, dinamit çapı 25 milimetredir. Sarf edilen dinamit miktarına bakıldığı zaman, işletme kayıtlarında ve geçmiş ateşlemelerde 80 ila 160 dinamit arasında değiştiği görülmektedir. Ateşlemelerden sonra bir miktar karbonmonoksit gazı her zaman açığa çıkar. Bu anlamda, ateşlemelerin arasındaki süreler de karbonmonoksit değerlerinin yükselme grafiklerinden anlaşılabilir yani iki ateşleme arasındaki süre karbonmonoksit gazının yükselme değerlerinden anlaşılabilir. Söz konusu bölgenin karbonmonoksit değerini ölçen sensör CO 27 kodlu sensördür. Aşağıdaki örneklerde karbonmonoksit değerlerindeki yükselmeler arasında on ila yirmi dakika olduğu görülmektedir. Bu veriler, ateşlemelerin peş peşe, partiler hâlinde yapıldığını göstermektedir. 12/10/2022 tarihinde yapılan ateşlemelerde, bakınız, karbonmonoksit buraya kadar belli miktar yükseliyor, 25-30 PPM seviyelerine, burada düşmesi gerekirken tekrar bir daha bir yükselme var. Bu 2 ateşleme arasında yaklaşık on dakika kadar bir mesafe var. Yine, 10'uncu ayın 12'sinde ateşleme yapılmış, 40-45 PPM seviyelerine çıkmış bir karbonmonoksit düşmeye başlarken, on beş dakika sonra tekrar yükselmeye başlamış.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Niye?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Birazdan ızah edeyim efendim.

Bu, 2'nci bir ateşlemenin olduğunu gösteriyor yani ateşlemelerden sonra karbonmonoksit yükseldiği için -tekrar düşmesi lazım normalde- tam düşerken on beş dakika sonra bir daha...

Yine, aynı tarihte başka bir vardiyada, 24.00-08.00 vardiyasında 2 sensör arasındaki yirmi dakikalık bir mesafe... 14/10/2022 gündüz vardiyasında, olayın olduğu gün, gene bu olayın vuku bulduğu taban yolunda on sekiz dakikalık bir karbonmonoksit sensöründe, on sekiz dakikalık 2 tane veri okunmuş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Patlama anında yani o periyotta?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Patlama anında zaten 18.09'dan sonra bir veri alamıyoruz efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İkinci patlamanın yapıldığı nereden belli?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şöyle: Bir yere geleceğiz efendim, isterseniz biraz devam edeyim.

Yine, o şekilde, bu da metan sensörü, metanda da bir artış gerçekleşiyor. Şimdi, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bizim kullandığımız Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özur diliyorum, araya giriyorum. Şimdi bakın, benim elimdeki bu veri, burada patlamadan önce yani 11.48'te başlıyor, sizin verdiğiniz ikinci atımla ilgili örnek 11.30. Benim elimdeki veri 11.48'den başlıyor, 20.18'e kadar. Tabii, orada zaten patlama gerçekleşmiş, sıfıra inmiş. Bakın, burada karbonmonoksit dedektöründen gelen veri var ve tek atım, ikinci bir atım burada görünmüyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Patlamanın olduğu günü mü diyorsunuz efendim?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, evet, o anı söylüyorum.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi, şöyle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tek görünüyor, ikincisi zaten patlama olduğu için mi yansımadı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - İkincisine şöyle: Patlama olduğu için, bütün sistem arıza verdiği için, ikinci değeri görme şansı zaten yok efendim; o veri o yüzden tek. İkinci veriyi göremiyoruz çünkü sistem tamamen altüst oluyor patlamada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O yüzden yine bilemiyoruz yani atım yapıp yapmadığını yine bilemiyoruz.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Bilemiyoruz. Bir yere geliyoruz yani yüzde 100 değil yine yerindelik incelemesi muhakkak, o aslolanıdır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Yapılmış olma ihtimali var.” diyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Şimdi, tabii, birtakım yönetmeliklerde “Lağım atılan yere, ateşleme yapılan yere kaç dakika sonra girmeliyiz? Ne zaman girmeliyiz?” Bununla ilgili ana yönetmeliğimiz “En az beş dakika” demiş. Beş dakika bizim için yeterli olmadığı için, kurum olarak bizim kendi yönergelerimizde bu tedbir amaçlı “otuz dakika” olarak hükme bağlanmış, beş dakika yeterli olmayacağı için. Biz, bütün galerilerimizde bu patlatmaları yaptıktan en az otuz dakika sonra o galeriye giriş yaparız. Patlayıcı Maddeler Yönergesi’nden sonra 702 sayılı İş Kazası ve Önlemler Genelgesi’nde de en az 200 metre mesafeden bu ateşleme işlemini yapmamız gerekmektedir. Bu durum, olayın meydana geldiği kartiyenin barutçularından birisi olan ve bir önceki gece vardiyasında o bölgede ateşleme yapan barutçu Taşkın Coşkun’un 14/10/2022 tarihli ifadesinde şu şekilde belirtilmiş: “Bütün dinamitleri aynı anda mı patlatıyordunuz, yoksa partiler hâlinde mi ateşleme yapıyordunuz?” “Partiler hâlinde ateşleme yapıyorduk, önce orta kısma taşıyorduk. Genelde 2 parti hâlinde ateşleme yapıyorduk.” “İlk parti ateşleme sırasında ateşleme yapmadığınız deliklerde dinamit dolu oluyor muydu? Bu soru çok kritik bir soru yani “Bütün galerinin deliklerini delip hepsine dinamit koyduktan sonra bir kısmını mı patlatıyordunuz?” Bu soru kritik bir soru. “Evet, onları da önceden doldurup daha sonra sırasıyla ateşliyorduk.” “İlk parti ateşlemeyle 2’nci ateşleme arasında yaklaşık kaç dakika süre oluyordu?” “Yedi ila on dakika oluyordu.” “Ateşlemeyi kaç metre geriden yapıyordunuz?” “Ateşleme hattı yaklaşık 150 metreydi.” “Ateşlemeyi taban yolunun içinden mi yapıyordunuz yani o bacanın içinden mi yapıyordunuz?” “Arından geriye doğru, 2’nci konveyörün kuyruğundan 10 metre geriden ateşliyorduk yani taban yolunun içerisinden ateşliyorduk.” Barutçu Serkan Semih Çetin’in 27/12/2022 tarihli ifadesi, Barutçu Kazım Kaya’nın 27/12/2022 ifadelerinde de aynı ifadeleri görmek mümkün.

MEHMET ALİ ÖZKAN (Manisa) - Yani taban yolunun kuyruğunun 10’ncu metresinde kaç barutçu...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Ortalarından attığını ifade etmeye çalışıyor aslında.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Ya, taban yolu toplam ne kadar uzunlukta?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - 130 metre efendim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - 130 değil mi? Orada “150” diyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - O kendi ifadeleri direkt kayda girdiği için pay bırakıyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Pay bırakıyor yani.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) - Bu ne anlama geliyor yani barutçunun hatası mı var anlamına geliyor?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Efendim, isterseniz bir toparlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - Bir şey sorabilir miyim? Bu patlatmayı yaparken herhangi bir ark çıkıyor mu yaptığı noktada yani “2’nci konveyörün kuyruğu.” diyor ya, o noktada yaparken orada bir ark, orada da..

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Orada bir ark çıkmaz da efendim, makineler çalışmadığı için makineden de bir ark gelmez yani orada onunla ilgili bir sıkıntı olmaz, sadece metan gazını varsa... Hani, içeriden yapmanın sıkıntısı yok, içeride metan gazı olabilir, içeridesiniz çünkü.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, ben sadece şey için diyorum yani o patlatmanın sistemi açısından.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Manyetonun şeyi çok düşük.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani manyetoda çıkar mı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Çok düşüktür, onun voltajı çok düşük.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) - O metan gazını patlatacak kadar değil.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Yok yok, zaten ateş belgelidir bizim manyetolarımız.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - TTK’nin 3’üncü sunumu değil mi? TTK bu değerlendirmeyi son 2 sunumdur yapmadı, şimdi yapabilmesi için elinde yeni bir veri varsa TTK böyle bir değerlendirme yapıyor?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Efendim, şöyle söyleyeyim: Tabii ki biz de TTK olarak...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ocağa da girilemedi üstelik, ocağa hâlâ bakılmadı yani.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yoksa daha önce yapılabiliyordu da Komisyon toplantılarında, Mecliste özellikle mi yapmadı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi birtakım ifadelerin...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yeni ifadeler mi var?

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Bakın, ocağa daha girilmedi, bu şekilde kesin bir kanaati...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Biz zaten o parantezleri her zaman açıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Ama Meclisteki TTK sunumlarında zamanında da ifadeler vardı, o zaman da bilirkişi raporu vardı. TTK bize “Değerlendirme yapamayız.” demişti yani daha senaryolar üzerinde çalışılıyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Efendim, şöyle söyleyeyim...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) - Yine kesin bir kanaatten bahsetmiyorsunuz anladım da...

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Tabii ki kesin değil.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hani farklı, yeni ulaşılan bir veri ya da yeni bir değerlendirme var da biz mi bilmiyoruz.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi şöyle söyleyelim: Konunun uzmanları burada birtakım ifadeler aldı. Şimdi, malumdur ki hani, bir madencilik yapıyoruz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yeni bir şey yok ama.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Yeni bir şey yok. Aynı kişilerin farklı kişiler tarafından ifadesinin alınması yani “Sorulması gereken sorular soruldu.” diyelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tarık Coşkun’un ifadesi Emniyet tarafından alınan ifade mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Hayır, kurum tarafından alındı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Kurum yani.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Ama şöyle: Kurum tarafından alındı ama sendika temsilcileri yanında, tabii ki yani baskı olmadığına dair sendika temsilcilerinin de imzasının olduğu bir ifade, bunlar tutanaklarda...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani Emniyet ifade sorgulama tutanağı değil.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Değil, değil efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Zaten kurumun çalışanı neticede yani o şekilde bir sorgulama da çok uygun düşmez bence, sorgulama tekniğine de aykırı yani.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Yani şöyle efendim: Sorgulama gibi değil de, bizimki sorgulama olmadı.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Arkadaşlar, usul açısından şöyle: Şu anda benim anladığım kadarıyla Türkiye Taşkömürü Kurumunun kendi içerisinde uzmanlarının yaptığı bir değerlendirmedir bu yani kendi çalışanlarıyla alakalı yaptığı bir değerlendirme. Bu değerlendirmeyi kendileri daha önce de yapacaklarını söylemişlerdi zaten. Şimdi, kendi içerisinde bir değerlendirme yapmış. İsterseniz değerli kardeşimiz bitirsin yoksa çok uzar, bundan sonra ziyaretlere gideceğiz, milletvekillerimiz soru sorsun, zaten bu toplantıyı bunun için yapıyoruz. Siz sunumunuzu bitirin, ondan sonra da milletvekili arkadaşlarımızın sorularına cevap verelim.

Buyurun, devam edin siz.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Barutçu Taşkın Coşkun’un ifadesinde belirtilen ateşleme yapmadığı delikleri de doldurması gösteriyor ki son derece dikkatli ve özenli yapılması gereken ateşleme işleminin acele bir şekilde ve kurallara uymaksızın gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Zira, metan gazı barındıran kömür ateşlemelerinde tek seferde atım yapmak ve doldurulan delikleri mutlaka patlatmak gerekmektedir.

Bu durum, 702 sayılı İş Kazası ve Önlemler isimli genelgenin patlayıcı madde kullanımında “güvenlik” başlıklı 4’üncü maddenin (10)’uncu fıkrasında “Degaj olasılığına karşı tek kademeli ateşleme atılacak ve patlatmalar vardiya sonuna getirilecektir.” şeklinde hükme bağlanmıştır. Yine, Patlayıcı Maddeler Yönergesi’nin 35’inci maddesinde “Dinamit kartuşları, lağım deliklerine şekillerinin bozulmamasına özen gösterilerek zorlanmadan sokulur. Sıkılama, iletken olmayan özel çubuklarla yapılır. Kapsüller; kartuşlara ateşleme yapılacağı sırada yerleştirilir ve lağım delikleri, ateşlenecekleri zaman doldurulur.” denilmiştir. Yani eğer bir deliği doldurduysanız dinamitle onu artık ateşlemelisiniz. Eğer o delikler dolu olup da ateşlenmiyorsa başka delikleri ateşliyorsanız, bunlar birbirini etkileyebilecektir. Delikler arası mesafenin de 20-30 santim arasında olduğu göz önünde bulundurulursa ateşleme yapılmadan bekletilen dolu deliklerin zarar görmesi kuvvetle muhtemeldir. 2 ateşleme arasında on-yirmi dakika gibi bir süre olması -grafiklerden de anlaşıldığı üzere- deliklerin

doldurulması, temizlenmesi, kapsüllerin patlatılması ve metan gazı ölçümlerinin yapılması işlemlerinin bu süre zarfında yapılmasının mümkün olmadığı anlamına gelmektedir. Dolayısıyla, deliklerin önceden doldurulup bekletildiği zaten bu süreyle de ortaya çıkmıştır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bunu kim kontrol edecek? Yani o deliğin doldurulup doldurulmadığını, beklediğini kim kontrol edecek? Bunu kim kontrol edecek? Diyelim ki bir arkadaş yaptı bir hatayı...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Ama zaten böyle bir şey yasak değil mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Yasak.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Neden yasak bir şeyin yapıldığını düşünüyorsunuz yani bu sizde rutin bir uygulama mı? Rutin olarak yasaklara uyulmuyor mu?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bu düşünce de yeni çıktı daha önce sunumlarda yoktu. Var mıydı bu sunumlarda? Yeni bir şey mi yani?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Yok, rutin bir uygulama değil. Şöyle söyleyeyim: Biz de mesela, çalıştığımız müesseselerde bu kurallara harfiyen uyarak yapıyoruz bu işleri. Eğer yapılmıyorsa bunda tabii ki yapmayan kadar onu gözetmeyenin de...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Denetlemeyenin zaten...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Müdür Bey, mesela diyelim ki bunlar ikaza uymadı, bir kardeşimiz yanlış bir hata yaptı. Bunu sen yanlış yaptığında kim kontrol edecek? “Bunu böyle değil, şöyle yapman gerekir.” diyecek oradaki mühendis, yönetici kim?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Efendim, şöyle: Tabii ki hiyerarşik sıralamada orada öncelikle bu kişinin bağlı olduğu birimin yetkili amirleridir. Burada böyle bir ateşleme sistemi uygulanıyorsa buna bir müdahale etmek gerekir. Burada, az önce bir şey ifade ettik; bakınız, son derece...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin anlattığımız bu olay böyle gerçekleşiyse kaza göz göre göre “Geliyorum.” demiş.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Barutçunuz kaç yıldır çalışıyor?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Bu barutçular yaklaşık 2009 ila 2013, 2014 yılına kadar eğitimlerini tamamlamışlar, uzun süredir bu işlerini yapıyorlar, beş yılda bir de eğitimleri revize ediliyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bu barutçu şu anda gözetiminde mi, serbest mi?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Vefat etti.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Pardon, yaşamını yitirenlerden değil mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Şimdi, az önce de zaten sunumun başında belirttik. Bu işlemi yapabilmek için yetkinlik düzeyi en az ilkokul mezunu olmak yani ilkokul mezunu birisi bu hayati işlemi yapabiliyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – “Böyle yaptı.” diyor değil mi?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Arkadaşlar, isterseniz tek tek söz alalım, herkes de şey yapsın.

Buyurun Ali Bey, siz bir şey mi soracaktınız?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA - Buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Şunu anlamaya çalışıyorum: Bu işlemi yapan barutçu hayatını kaybetti, öyle mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Hayır efendim, bu, başka vardiyanın barutçusu. Barutçu da hayatını kaybetti orada ama şu anda bu işlemleri... Onun da yaptığı ateşlemelerde çift atımlar görünüyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Peki, bu barutçu “Biz böyle yapıyoruz” mu dedi bu değerlendirilmede?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Evet, ifadesinde öyle dedi.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – O barutçu şu anda nerede?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Çalışıyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Yani bu hatayı yapan kişi örneğin, gözetiminde filan değil.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Değil efendim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Peki, bu barutçu madem bu kadar ikrar etmiş yani “Hatalı bir işlem yapıyoruz.” demiş, bununla ilgili idari bir soruşturma başlattınız mı mesela, iş akdinin feshiyle ilgili? Hatalı bir iş yapmış, neticede insanların canını tehlikeye atıyor bu barutçu arkadaşımız, bu ifadeyi veren. Bir işlem yaptınız mı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – İdari bir kurum olduğumuz için, şu anda eğitimde, şu anda eğitimlerini yeniden başlattık.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Eğitim ayrı bir şey. Adam vermiş, ikrar etmiş “Ben böyle hatalı iş yapıyorum.” demiş, siz de “Onun yapmış olduğu hatalı işlemden yola çıkarak kazayı aydınlattık.” diyorsunuz. Yani “Ön raporumuzu öyle hazırladık.” diyorsunuz.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Ya, şöyle, hani “Tam aydınlattık.” demiyoruz aslında, yanlış anlaşılmasın o.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ne bileyim, sanki öyle algılanıyor da.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Burada ifadelerden yola çıkarak bir yere gelebiliriz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Yani o hatayı yaptıysa, aşağıdaki barutçuda...

AYDIN ÖZER (Antalya) – Ama şu anda işletmede...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Arkadaşlar, Ünal Bey konuşuyor, lütfen.

Aydın Bey, Ünal Bey bitirsin ondan sonra.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Fazla uzun değil.

O zaman, işletmede gelenek hâline gelmiş bu iş yani işletmedeki bütün barutçular bu şekilde çalışıyor demek ki. Burada, şimdi, bunları belirleyecek olan kimse ya da hangi makamsa, hangi mevkiyse eğer bunları denetlemediyse bu suça ortak olmuş demek ki.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Orada esas itibarıyla, benim şahsi kanaatimce, aşağıdaki, üretimdeki başmühendis arkadaşlarımız, maden mühendisi arkadaşlarımız barutçuları gelir kontrol eder, gerçekten eğitilmiş mi diye. Bizim yönetmeliğimiz de eksik, -burada, inşallah, Komisyon uzmanımız alıyordur- yani bu yönetmeliğin değişmesi, daha eğitilmiş, daha uzun süre bilgili insanların barutçu yapılması ve bu barutçuların da daha iyi denetlenmesi, burada en temel, kritik konu. Bunu denetleyen arkadaşlarımız, mühendis arkadaşlarımız sormuyor mu “Kardeşim, bak, bu usule uymuyor, mevzuata uymuyor.” diye.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Efendim, şunu söyleyeyim: İşletmelerde yapılan her türlü hatanın karşılığında... Tamam, işçi hata yapmış olabilir fakat bu, o işletme yetkililerinin denetim ve gözetim borcunu hiçbir zaman ortadan kaldırmaz; öyle bir şey demiyoruz. Her yapılan hatada o yetkililerin denetim ve gözetim borcu vardır, o borca karşılık tabii ki bir müeyyide olacaktır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben bir soru sormak istiyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Tabii, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Şimdi, siz kanaatinizi böyle ifade ettiniz. Hatırlıyorum, daha önce TTK bize sunum yaptığı zaman sorduğumuzda “Öngörünüz ne, kanaatiniz ne?” dediğimizde, bize açıklama yapmamıştı.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bir anda kanaate vardılar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Ama aradan geçen zaman içerisinde, 12’nci ayda, bazı ifadeler olmuş, bu ifadelerden bir tanesi bir barutçunun ifadesi.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ve adli değil yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Diğer birkaç tanesi de çalışan ifadesi yani o aradaki dakikaların kısaltıldığını ifade eden çalışan ifadesi. 12’nci ayda bir şey olmuş ve hayatın olağan akışına uygun olmayacak şekilde, çalışanlar, kendilerinin yaptıkları yanlışları ikrar etmişler.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – İkrar etmişler.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - TTK da bize geldiğinde yani ilk sunumunda ve 2’nci sunumunda da, o 2 sunumunda sunmadığı ama kafasında olan ve o zaman da bizim şüphelendiğimiz “Ya, TTK acaba barutçuyu mu suçluyor?” diye kendi aramızda konuştuğumuz şeyin aslında, 12’nci ayda alınan ifadeleri, hayatın olağan akışına da uygun olmayacak şekilde insanların kendi hatalarını böyle ifade ettiği bir şekilde yapılandırılmış. Burada, TTK’nin kanaati bu şekilde, buna dayandırılıyor; bunu yeterli görmek imkânsız. Ha, öyle bir şey olamaz mı yani sizin dediğiniz gibi, bu şekilde 2’nci patlamadan kaynaklı bir metan patlaması olamaz mı? Elbette, bu da olasılıkların arasında ama bizim sorularımızla, diğer sorularımızla ilgili hiçbir açıklayıcı cevap gelmezken buradan hareketle sizin kanaat oluşturmamız bizi tatmin etmedi, onu söylemek istiyorum.

Biz şu anda burada, aslında, olayın -tırnak içinde- kazanın geçtiği sahayı da görmedik. Bu büyük bir eksiklik, burada bir kanaat oluşturmak için en büyük eksiklik. Çünkü şunu söyleyemiyoruz, bilemiyoruz: Sensör acaba doğru yerde miydi, değil miydi? Kafamızdaki soru. Bir dört dakika var arada Yani gaz izleme merkezi istasyonundaki tespit edilen 18.05’teki alarmdan sonra geçen dört dakika var. O dört dakikayı anlayamıyoruz, orada neler olabilirdi? Orada pek çok şey kurtarılabildi. Neden kurtarılmadığını anlayabilecek, orayı destekleyici, açıklayıcı hiçbir bilgiye şu anda sahip değiliz. Bunları merak ediyoruz, siz bize bunlarla ilgili bilgi vermiyorsunuz.

Artı, biz neden Amasra Müessesesini bugün ziyaret ediyoruz da karbonmonoksit ve diğer yanmaların etkilerinin bizim orayı gezebileceğimiz seviyeye ulaştığı zamanı beklemedik, sahayı görmemiz açısından, bazı şeyleri tespit edebilmek açısından. Neyi hızlandırıyoruz burada? Eksik bilgiyle hareket ediyoruz. Bu açılardan ciddi soru işaretleri oluşturduğunuz yani kanaat raporunuz bende böyle sorular oluşturdu. Oysa hem diğer konularda biraz daha açıklayıcı olabilseydiniz, o konulardaki çelişkileri ve kafamızdaki soruları cevaplandırabilseydiniz, biz bugün sahayı geziyor olsaydık ya da öyle bir tarihte bunu yapıyor olsaydık, karbonmonoksit oranlarının düştüğü belki üç gün sonra, belki bir hafta sonra daha anlamlı olabilirdi.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi şöyle söyleyeyim ben: On ikinci ayda...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Siz hem Serpil Hanım’ın sorusuna cevap verin hem de sunumunuzu tamamlayın.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şimdi, tabii, “On ikinci ayda hani bir şey mi oldu da birden ifadeler alındı?” diyorsunuz.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hepsi idari değil mi? Hiçbiri adli değil.

KEMAL ÇELİK (Antalya) - İdari yapmak zorunda, adliye de gidebilir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hayır, hayır; adliyedeki ifadeler mi bunlar, idari olanlar mı?

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Adliye de bunu ister.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yeni mi yapıldı?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şöyle: Her kazadan sonra bizim de yasal olarak ifadeleri alıp kanaatimizi bildirmemiz gerekiyor mahkemeye, bir.

İkincisi: Neden aralık ayında aldık? Çünkü işçiler yeni işe başladılar. Bizim öyle hani eve gitmek gibi veya çağırmak gibi bir durumumuz olmadı, işçimizin de psikolojisi belli. İşçiler geldikten sonra ifadeleri alınmaya başlandı.

“İşçiler neden hatalarını ikrar ettiler?” Şöyle: İşçilerimiz bunları ikrar ederken hata olarak algılayarak ikrar etmediler, yaptıkları işlemleri anlattılar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ama siz eğitim verdiniz onlara. Daha önceden biliyorlar nelerin doğru olduğunu, aptal değil ki bu insanlar.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Barutçuluk için bu, ateşleyici yeterlilik belgeleri İçişleri Bakanlığı tarafından verilip beş yılda bir vize ettirilen bir durumdur yani.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet ama yönetmelik var ya, TTK’nin iş güvenliği eğitimleri var.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Tabii, iş güvenliği eğitimleri veriliyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – O yüzden biliyorlar ne olması gerektiğini. O yüzden ne olmadığını anlatmaları normal görünmüyor.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Dolayısıyla, sağlıklı bir metan gazı ölçümü yapılmadan mevzuata aykırı şekilde 2’nci parti ateşleme işlemi yapmak ilk ateşlemede ortaya çıkabilecek metan gazını patlatabilecektir. Olayın meydana gelmesindeki en kuvvetli ihtimalin uygun olmayan ateşleme işlemi olduğu değerlendirilmektedir.

Bir diğer husus da kömürde gecikmeli ateşleme yapılmasıdır.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Öbür dilerim. Şu durumda nerede patlamanın olduğunu düşünüyorsunuz, arının neresinde?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN - Şu anda mevcut, bilinen yerde, arında.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arında.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – Tam arında, tam arında olduğunu düşünüyoruz.

Bir diğer husus da kömürde gecikmeli ateşleme. Taşta ilerleme yapılırken lağımlarda kullanılan gecikmeli kapsüllerin kömürde de kullanılması yine aynı sonucu ortaya çıkarabilecektir; bu da bir ihtimaldir. Çünkü ilk delik patladıktan sonra gecikmeli olarak patlayan diğer 2’nci delik ortaya çıkan metan gazını patlatabilir. Buna karşı yine bizim yönergemizde “Gecikmeli kapsüller, kömür ocaklarında

yalnızca taş içerisinde yapılan ateşlemelerde kullanılabilir.” denilmiştir. Yine, işçilerimizden Nezaretçi Hayrullah Bakırtaş ve Postabaşı Halim Yayın ifadelerinde kömürde gecikmeli ateşleme yaptıklarını beyan etmişlerdir bize diyorsunuz ki: “Sadece bu kişiler böyle yapıyor, genelde böyle bir şey yok.” Şunu deseniz daha anlayabilirim: “Genelde de böyle şeyler olabiliyor, genelde de biz işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi veriyoruz ama kişiler bunu uygulamayabiliyor.” deseniz buna ikna olabilirim ama sadece “Bu ifade veren 3 emekçi bunu yaptı.” dersiniz gerçekten bu sadece sizin tezini kanıtlamak için yapılmış bir şey gibi duruyor.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Ölenle beraber 4.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, Serpil Hanım, konu çok net olarak ortaya konuldu.

Deniz Bey’den önce Ali Bey söz istedi, ondan sonra Deniz Bey’e söz vereceğim.

Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, buradan anladığımız, bu kazadaki barutçular ve patlama meselesi en kritik konu görünüyor, sizin de kanaatiniz bu yönde. Bir ilkokul mezunu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Havalandırma da var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bu doğru mu yanlış mı?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yani bu doğru, yanlış arkadaşlar...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sözü nü kesmeyelim arkadaşlar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Kesmiyorum yorum yapıyorum sadece.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onların kanaatinin olması bizi bağlıyor mu? Biz Meclisiz, kimseye bağlı olmadan araştırır, inceler ve hükmümüzü en son ortak olarak veririz, bunu beğenmeyen, kabul etmeyen, aynı görüşte olmayan arkadaşlarımız muhalefet şerhi yazar. Ama biz buraya şunun için geldik: Bu konuyu öğrenelim, doğru bir yöntem belirleyelim ve bundan sonra olmaması için de tedbir önerelim.

Şimdi, TTK’miz gibi yüz yetmiş yıllık bir kurumumuz. Yönetmelikte var diye ilkokul mezunu bu kardeşlerimiz kısa eğitimle... Birçok da hata oldu, orada maden mühendisi olup bunları denetlemesi gerekirken yeterli denetim yapılmadığını da görüyoruz ve sizin acilen bir tedbir alıp “TTK’nin bütün müesseselerinde en azından bu işle ilgili lise, iki yıllık yüksekokul mezunu şu kadar eğitilmiş insan, başında mühendislerin durması gerekir, sık sık denetlenmesi gerekir.” diye bir genel düzenleyici işlem yapmanız gerekir diye hep düşünüyorum. Acaba bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Deniz Bey’e söz verdikten sonra siz cevap verin, Kani Bey’le beraber, sonra Kemal Bey...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Göstererek açıklayacağım. Böyle göstereyim yani biraz daha belli oluyor herhâlde.

Şimdi, biraz önce kurumun varsayımını dinledik ama varsayımda benim sorduğum soru şuydu: Eğer 2’nci patlatma yapıldıysa da patlama nerede gerçekleşti, arının neresinde yani galerinin neresinde? Yanıt olarak da “Arında gerçekleşti.” yanıtını aldık yani burada. Eğer patlama gerçekten arında gerçekleşmiş olsaydı, buradan itibaren hayatını kaybeden madenciler de hemen patlamanın yanından itibaren yanıkların, kırıkların, bunların hepsinin olması gerekiyordu ama bizim otopsi raporlarını baz alarak yaptığımız simülasyona göre, otopsi raporlarından çıkan sonuç şu -TTK’de hayatını kaybeden madencileri sıraladıkları şekilden de farklı aslında yani bazı farklılıkları var- örnek olarak: Burada, barutçu Öner Yıldız zehirlenerek hayatını kaybediyor yani yanıkla veya kırılmayla değil, zehirlenerek; yine, Soner Ak, Şaban Yıldırım, Okan Akgül, Remzi Özçelik, Mustafa Çelik ve Burçin Şaban, tümü

zehirlenmiş, zaten otopsi raporlarında da var. Daha sonra, onun hemen yanında, 27 numaralı metan gazı sensörünü de içine alan o bölgede yakıcı ve boğucu bir alan var, vücutlarda yanıklar var ve aynı zamanda da zehirlenmişler, boğulmuşlar; onun hemen ilerisinde de yakıcı, yıkıcı, boğucu alan artık deforme olmuş vücut, kopmalar var, yanıklar var ve ciddi hasar var bedenlerde. Dolayısıyla, biz bu otopsi raporlarındaki hayatını kaybeden madencilere göre bir galeri üzerinde yerleştirme yaptığımızda görüyoruz ki aslında, patlama arında değil, daha içeride bir yerde yani aslında, 2 tane metan gazı sensörünün arasındaki bir bölgede gerçekleştiğini bu otopsi raporlarından hareketle tespit edebiliyoruz. Dolayısıyla, biraz önce anlatılan ifadeyle otopsi raporlarındaki veriler birbiriyle tutmuyor. Olay sadece barutçuyla ilgili olmamakla birlikte bir pencere de şuraya açmak gerekiyor: Bu bölgede elektrikli hangi ekipmanlar var? Zaten sahaya inildiğinde de görülecek muhtemelen burada hangi tip ekipmanların sabit veya hareketli bir şekilde olduğu.

Aynı zamanda da yine bir dikkat çekici nokta -yani tüm bu analizin üzerine söylüyorum- Rıdvan Acet var, elektrikçi, elektrikçinin de hayatını kaybettiği yerde tam anlamıyla ne yaptığı yani bir arıza için mi orada, niye orada yani eksi 350’de bir arıza var, başka yerde arıza var ama elektrikçi eksi 300’de hatta bulunduğu bölgeden yaklaşık olarak devre kesicilerin bulunduğu bölgeye de zannediyorum belirli bir ölçüde yakın. Yani bu pencereyi de açalım, o yüzden TTK’nin ortaya koyduğu varsayımı otopsi raporları desteklemiyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Teşekkür ediyoruz.

Siz not alır mısınız, şimdi buradan milletvekili arkadaşlarım söz istediler. Siz notunuzu alın lütfen çünkü şöyle yani yine bunu Komisyon üyesi arkadaşlarımla istişareye açıyorum. Şimdi, taziyeler var ama buradaki konumuzun da ben sonuna kadar dinlenmesini ve konuşulmasını istiyorum yani hem taziyelerle hem bu konuyu beraberce şu ilerleyen sürede tekrar istişare ederiz.

Ben sıradan şöyle söz veriyorum.

Kemal Bey, siz buyurun, ondan sonra...

KEMAL ÇELİK (Antalya) - Evet, Sayın Başkanım, şimdi arkadaşlarımız ifade ettiler, idari soruşturma yaptılar. İdari soruşturma dışında zaten kurum başka bir şey yapamaz yani adli soruşturmayı adli makamlar yapar, burada o ifade edildiği için söylüyorum. Ama zannediyorum, adli makamlar bunu, bu idari soruşturmayı isterler. Kurum yapabilir, genel müdürlük yapabilir, Enerji Bakanlığı yapabilir, Çalışma Bakanlığı yapabilir; zaten de bunların başladığını arkadaşımız ifade etti.

Şimdi, burada, bir şey var, sanki bana göre: Uygun olmayan ateşleme var, sonuç herhâlde buna bağlıyor ama bir de uygulanan ateşleme var. Şimdi, bizim barutçular galiba uygulanan yani alışılagelmiş bir ateşleme sistemi uyguladıklarını gayet rahat bir şekilde size anlatmışlar. Burada bir zorlamadan söz edilemez, ben öyle düşünüyorum, en azından öyle olmasını temenni ediyorum yani oraya barutçuları götürme diye bir şey olduğunu düşünmüyorum, buna ihtiyaç da yok, bu bir.

Bir de tabii şu da var: Barutçu var, barutçunun üstü var, onun da üstü var, onun üstünde Genel Müdürlük var, sonra da Bakanlık var. Yani burada ne oluyor? Hizmet içi eğitim var, hizmet içi eğitimi de denetleyenler var yani devletin kurumu böyle ama demek ki hizmet içi eğitimde yani bu kurumun hizmet içi eğitiminde bir sorun var. Yeteri kadar uygun olmayan ateşlemeyi yapan, bunu da normal bir uygulama hâlinde gören bir barutçu grubu var anlaşılan, burada bir hata olduğu anlaşıyor benim gördüğüm kadarıyla. Denetim konusunda da noksanlıklar olduğu anlaşıyor, bunu bir ifade etmek istedim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama patlamanın konusu buymuş gibi, onun üzerine konuşuluyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Cemal Bey.

CEMAL ÇETİN (İstanbul) - Müessese Müdürlüğünün açıklamalarına göre oluşan kanaat barutçudan kaynaklanıyor yani bir patlama sonucunda kazanın meydana geldiği ifade ediliyor. Komisyon olarak 8 toplantı yaptık, uzman dinledik, akademisyenler dinledik, kurumlar dinledik ve burada edindiğimiz kanaate göre önce temel bilgiler aldık akademisyenlerden; “Grizu nasıl olur, neden olur, nerede patlar, nasıl patlar?” gibi. Daha sonra bir kanaat oluştu, Sayıştay raporları üzerinden bir değerlendirme gündeme geldi. Onun arkasından, otopsi raporlarıyla ilgili bir değerlendirme gündeme geliyor, müessesenin almış olduğu ifadeler neticesinde bir değerlendirme meydana geliyor. Yani burada görülüyor ki bu gibi meselelerde sadece bir şey üzerinden kanaat yürütmek ya da kanaat sahibi olmak mümkün değildir. Dolayısıyla, ilk başta da ifade ettiğimiz gibi olay mahalline inmeden, oradaki yapılan eksiklikleri, patlamaları, sensörleri, ne bileyim, konulan yerleri, kişisel hata mı vardır, kurumsal hata mı vardır, aletsel hata mı vardır? Bunları görmek ve bir kanaat oluşturmak bilimsel olarak mümkün değildir, olmamaktadır yani. Dolayısıyla, kurumun kendi soruşturması ayrı, adli soruşturma ayrıdır. İnanıyorum ki tarafsız, bilirkişiler de o olay mahalline inecektir ve belirli çalışmaları yapacaktır, savcılık bunu yaptıracaktır, bu mahkemeye intikal edecektir. Bana göre, benim düşünceme göre bütün bunlar olmadan, bunlar sonuçlanmadan bir kanaate varmak, kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla, şu anda olay mahalline inmek için de belirli bir sürenin daha ihtiyacı olduğu açık olarak görülmektedir. Bu yaptığımız çalışmaların kesin neticesinde “Şu olabilir.” diye ortaya koyabileceğimiz bir sonucu, Komisyon süresi bitinceye kadar o kanaate varabilir miyiz bunu ben bilemiyorum tabii ki, inşallah, ama söyleyeceğimiz, hep başından beri söylediğimiz bir şey var: 42 insanımız hayatını kaybetmiş, onların aileleri var, mağdurlar var.

Elbette, kurumlarımızı, kuruluşlarımızı koruyacağız, onlar işletmelerine devam edecek ama burada kusurlu kim varsa, burada bir eksiklik varsa ön yargılı olmadan mutlaka bunların ortaya çıkarılıp gerekli yaptırımların hukuki olarak uygulanması, aynı zamanda bir daha böyle kazaların yaşanmaması için de müessesede her türlü gerekli tedbirlerin alınması gerek. Yani bu tartışmalar neticesinde bizim bir kanaat oluşturup “Bu böyle olmuştur, suçlu şudur, şöyle değildir.” deme gibi bir anlayışımız yok. Ama burada benim gördüğüm bir şey daha var: Elbette ki müessese kendi araştırmalarını yapacak, dinleyecek burada da ifade edildi. Daha önce denildi ki: “Patlamayla hiçbir alakası yok. Bu yapılan patlamalarla hiçbir ilişkisi yok grizu patlamasının.” Daha sonra denildi ki: “Havalandırma ile ilgili sıkıntılar var.” Daha sonra denildi ki: “Ters havalandırma sistemi olmadığı için.” Sonra denildi ki: “Ters havalandırma sistemi olsa daha kötü sonuçlar ortaya çıkacaktı.” Yani bunları sabırla bizim takip etmemiz gerektiğine inanıyorum ben. Ayrıca, elbette, mağdurların yanında olmamız gerekiyor. Onları da dinlememiz, onların da yaralarını sarmak için devlet olarak, Meclis olarak gereken neyse onu yapmamız gerekiyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey’den sonra Ünal Bey size söz verecektim.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Ben sadece 2 soru soracağım.

BAŞKAN TANER YILDIZ - Buyurun.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Amasra Müessesinde kaç barutçu var şu an ve eğitim durumları nedir bunların?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - Eğitim durumları genelde lise. Yani liseden aşağı bir eğitim durumunu görmedik, hepsi lise mezunu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Benim de bildiğim hep, uzun yıllardır öyle. Çok eskiden ilkokul mezunu oluyordu bildiğim kadarıyla.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - Üstü de yok, altı da yok, lise mezunu.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) - Evet. Kaç barutçumuz var? Yeterli mi?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - Hemen sayılara bakıyorum efendim. Kesin rakamları verelim.

KANİ BEKO (İzmir) - Evet, benim de sorum TTK yöneticilerine.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - 33 barutçu var, barutçu sayımız 33, ehliyeti olan.

KANİ BEKO (İzmir) - Konuşabilir miyim Sayın Başkanım?

BAŞKAN TANER YILDIZ- Kani Bey, buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) - TKİ'yi siz mi yönetiyorsunuz?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN- Hayır efendim.

KANİ BEKO (İzmir) - Kim yönetiyor? Yani TKİ'nin yöneticileri burada yok mu?

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - TTK'nin efendim.

KANİ BEKO (İzmir) - TTK'nin, pardon.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDMCISI YUSUF AYDIN - Genel Müdür Yardımcılarımız burada, 2 kişi.

KANİ BEKO (İzmir) - Siz misiniz Genel Müdür Yardımcısı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDMCISI FAZLI UNCU- Evet.

KANİ BEKO (İzmir) - Şimdi, benim kafamda soru işaretleri var da bu soru işaretlerine cevap vererseniz tabii, mutlu olurum.

Bu akşam barutçu üzerinde arkadaşlarım görüşlerini ifade ettiler, siz de görüşlerinizi ifade ettiniz ancak biz Türkiye Büyük Millet Meclisinde 8 toplantı yaptık -emeği geçen bütün arkadaşlarıma ben teşekkür ederim- kurumları dinledik, kuruluşları dinledik, uzmanları dinledik, sendikacı arkadaşlarım geldi, onları dinledik. Benim anlayamadığım bir şey var -ben bir sendikacıyım, kırk beş yıllık bir sendikacıyım, bu işlere çok da uzak bir insan değilim; bilmenizde de fayda var- anlayamadığım şey şu: “İdari soruşturma” diyorsunuz, oysaki buradaki iş cinayeti bir buçuk ay önce yaşandı maalesef ve ondan önce incelemiş olduğumuz raporlara baktığımızda; uzmanların raporları var, Sayıştay raporları var -tabii bu raporlar patlamadan önce- daha sonra da Amasra madenleriyle alakalı kesilmiş olan bir para cezası var. Bu para cezası neye kesildi, niçin kesildi? Onunla birlikte, 2019 yılında Amasra madenlerinin kapatılmasıyla ilgili alınmış olan bir karar var; sonra idari mahkemede bu her ne hikmetse açılmış sanki her şey tamammış gibi. Daha sonra da benim en çok üzerinde durduğum konu, bugün de sordum, yine cevabını alamadım, arkadaşım “Onu bürokrasi bilir.” dedi. Biz Komisyonunda sorduğumuzda da herkes topu bir diğerine attı. Aslında, bunun aydınlanması gerekir, şöyle: Havadarlık çok önemli ama burada dört yılda 3 kez yapılan ihale iptal olmuş; ben hâlâ bunun neden iptal edildiğini bir türlü anlayamadım; bu, bana göre çok önemli.

Şimdi, geçen hafta sendika burada işçilerle beraber bir yürüyüş yaptı -işçi arkadaşlarımın o yürüyüşü benim için önemli, onları kutluyorum ben- orada söyledikleri bir söz var: “Biz liyakatsiz yönetici istemiyoruz.” diye. Sonra, ben basından okumuştum yani bir yönetici arkadaşımız hapis cezası almış, para cezası almış, işinden men cezası almış ve hâlâ buralarda o arkadaşımız yöneticilik yapıyor; bu, bir.

İkincisi, bugün Grup Başkan Vekilimizle birlikte sendikacı arkadaşımızla sohbet ediyorduk, ben orada da sordum, dedim ki: “Bizim aldığımız bilgilere göre, madenlerin yönetiminde, kırk üç yıldan bu yana madenlere inmeyen bir yönetici burada yöneticilik yapıyormuş.” dedim ve sendikacı arkadaşımız “Evet, doğru.” dedi.

Şimdi, arkadaş, bunları alt alta topladığımızda siz bugüne kadar neredeydiniz ya? Ne yapıyordunuz siz bugüne kadar? Yani şunu anlatmaya çalışıyorum: Burası tehlikeli ve riskli bir yer. Bu patlama barutçudan olabilir, farklı iş yerlerinde, farklı yerlerde de olabilir ki olmasını hiç kimse istemez ama bugüne kadar... Sayın Bakanım da bilir, bunu ben burada belki de son kez söylüyorum

Şimdi, biz Ermenek madenlerine gittik, benzeri şeyi orada yaşadık; Soma'da üç gün, dört gün kaldık, benzeri olayları orada yaşadık; Zonguldak'a ben çok gittim, orada aynı şeyler yaşandı. Buralardan bugüne kadar hiç ama hiç mi ders çıkaramadık? Yani ben burada şunu söylemek istiyorum: Madenler gerçekten şakaya gelmez; buralar tehlikeli ve riskli iş yerleri. Bugün de ben arkadaşlarımdan da dinledim, işçilerin yetersiz olduğunu basa basa vurguladılar. Dolayısıyla, şimdi, 1 ateşlemeci var yani 2'ncisi, yedeği yok, bir başkasının yedeği yok; böyle şey olmaz; buralar tehlikeli ve riskli iş yerleri. Ben, bu sorduğum soruların da tabii ki cevabını isterim.

Şimdi, arkadaşlar, şapkamızı çıkaralım önümüze koyalım yani bizim hiç mi suçumuz yok? Biz demek ki bugüne kadar bu Amasra madenlerinde işçilerle beraber bu taşın altına elimizi koymamışız, maalesef üzülererek söylüyorum. Dolayısıyla, biraz duyarsız davranmışız, biraz ilgisiz davranmışız. Dolayısıyla da eğer bu cinayette pay varsa bana göre hepimizin payı var. Keşke olmasaydı, keşke bunlar yaşanmasaydı. En azından bundan sonra, buralarda tehlikeli ve riskli iş yerleri olduğu için -bunu son kez söylüyorum, daha önce de çok kullandım ben- ILO kriterlerine uygun bir şekilde işçi sağlığı iş güvenliği önlemlerini biz alamazsak bundan sonra bu iş cinayetlerinin önüne geçemeyiz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, teşekkür ediyoruz.

Deniz Bey, sizin söz talebiniz vardı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben de tamamlayayım evet.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Şimdi, taziyelere gideceğiz ya, sürelerimizi birazcık daha tasarruflu kullanalım ama sözünüz varsa eksik tutmayalım, kullanalım ama biraz tasarruflu kullanalım.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Daha sonra tekrar TTK'yle görüşmemiz olacak mı? Çünkü hem cevaplanmayan sorularım vardı, onları söylemek istiyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lütfen siz onları tekrar edin şimdi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Tamam, Deniz Bey'den sonra söylerim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, bugüne kadar 8 toplantı yaptık, bugün 9'uncu toplantıyı yapıyoruz ama üzerinde durmadığımız, detaylarını konuşmadığımız bir iki tane çok önemli nokta var. Bunlardan bir tanesi sensörler. Maden ocağında bulunan 5 çeşit sensör var: Bunlardan bir tanesi metan gazı sensörü, bir diğeri karbonmonoksit gazı sensörü, oksijen sensörü, hidrojen sülfür ve hava hızını ölçen sensör var. Şimdi, bu sensörlerin işlevini yerine getirip getirmediği konusu var, bunların bakımlarının yapılıp yapılmadığı konusu var. Bu nedenle ben sensörlerin yani dünyada bir İngiliz şirketin “Troleks” adlı şirketin ürettiği sensörler bunlar, dedektörler; Türkiye'de de Türkiye temsilcisi de MTM Makine diye bir şirket. Ben bağlantıya geçtim, sensörlerin çalışma prensiplerini, işte, bakımlarının nasıl yapılması gerektiğini, bu tip bilgileri kendilerinden istedim. Ayrıca, Emniyet de zaten kendilerinden bu doğrultuda bilgi talep etmiş. Şimdi burada sensör 1,5 seviyesinde metan gazı uyarısı bilgisi gönderince ve elektrikler kesildikten sonra 1,69 seviyesine kadar metan gazı oranı yükseliyor. Yani bu da 18.05 ile 18.09 arasında oluyor yani dört dakikanın içinde havadaki metan gazı oranı 1,5'tan 1,69'a dokuza çıkıyor. Şimdi, bu dört dakikalık kısım aslında bizim “hayati” dediğimiz tedbir alınacak dört dakika. Şimdi, bu dört dakikada gerekli tedbirlerin neden alınamadığını ayrıca çalışmamız gerekli, onu söyleyeyim. Şimdi, bu 18.09'da 1,69 verisini gösterdikten sonra sensör bir

veri vermiyor, ifade tutanaklarına baktığımız zaman birçok ifade veren kişi bu 1,69; 18.09 itibarıyla patlamanın gerçekleştiğini söylüyorlar, buradan itibaren de sensörler susuyor. Yani eksi 300, eksi 350 kotları arasındaki bölgedeki sensörler 18.09’da bilgi göndermeyi bırakıyor bu bölgede.

Şimdi, şu soruyu sorduk, dedik ki: “Acaba elektrik metan gazı oranı 1,5 olduğu an kesildiğinde, devre kesici devreye girip kestiğinde sensörlerin de çalışması burada sonlanmış mı oldu?” Bu doğrultuda, aslında, devre kesicilere bağlı hatta sensörlerin bu hat üzerinden beslenmediğini, ikincil enerji kaynağının sensörlerin hepsinin bağlı olduğu bir modül, oradaki onların toplandığı istasyon yani bir kontrol ünitesi olduğu ve burada kendi aküleri üzerinden beslendiğini... Daha sonra şunu sorguladık, dedik ki: “Acaba aküler tükenmiş, bitmiş veya işlevini görmüyor olabilir mi?” Yani cep telefonunun bataryası bitmiş, çalışmıyor; çalıştırmak için ne yaparsınız? Sürekli enerji altında tutarsınız yani prize takarsınız şarj aletini, şarj aletinden çıkardığınız an akü çalışmadığı için cep telefonu kapanır. “Acaba bakımları yapılmadı da aküler çalışmıyor da bu nedenle devre kesici 1,5’ta devreye girdiği anda sensörler de durdu mu?” diye sorguladık ama bugün Merkezî Gaz İzleme Servisinde yaptığımız değerlendirmede, o patlamanın olduğu saatlerde Merkezî Gaz İzleme Servisinde görevli olan kişi Mehmet Özdemir 18.05 ile 18.09 arasında metan gazı oranının 1,5 ila 1,69 arasında olduğunu söyledi; dolayısıyla, buradan da bataryaların normal çalışıyor olduğunu düşünebiliriz ama...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ama bataryadaki sıfır yerinin sonra 1 olduğu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet, tabii, böyle kademeli bir şekilde.

Ama burada şu soru işareti ortadan kalkmıyor: Neticede metan gazının patlama yoğunluğu 4,5’un üzerinde yani ortamda son ölçülen değer 1,69 ama metan gazının patlaması için de 4,5’un üzerinde bir hava yoğunluğuna ulaşmış olması gerekli; dolayısıyla, bu da bize sensörlerin bu konuyla ilgili, evet, metan gazının bir yükselme eğrisi olduğunu gösteriyor ancak patlama noktasına geldiğini işaret edemeyecek derecede belki de yanlış bir yere yerleştirildiğini gösteriyor.

Diğer taraftan, bugün ortaya çıkan bir konu Merkezî Gaz İzleme Servisinde ölçülmesi gereken hava hızının doğru ölçülmediği. Yani, hava hızını da ölçmesi gerekiyor; şeklen ölçüyor görünüyor, şeklen bir veri de sunuyor ama veri doğru değil; doğru olmayan veriyi de biz ne yapalım? Dolayısıyla, Türkiye Taşkömürü Kurumu yetkililerinin, bu verinin hatalı olduğunu daha önceden anlayıp hava hızını doğru ölçecekleri bir sistemin kurulması için de girişimde bulunmuş olmaları gerekiyordu.

Şimdi, burada önemli konulardan bir tanesi de şu: Merkezî Gaz İzleme Servisi. Şimdi, neden önemli? Diyorum ya, dört dakika var; 1,5’tan 1,69’a kadar bütün madencilerin hayatını kurtarabileceğimiz tam dört dakika var. Dört dakikada kurtulurlar mıydı? Doğru bir acil eylem planı uygulanmış olsaydı kurtulabilirlerdi.

Kaç kişiyyiz bu odada? Belki 50, belki daha fazla. Kaç toplantı yaptık, konunun bütün paydaşlarıyla bir araya gelmeye çalıştık; yüzlerce, belki binlerce kişi bir araya geldik. Binlerce kişinin çözmeye çalıştığı, gerçekleşen bu patlamanın nedenleri konusu ve olan bütün olayın yükü, o patlama -metan gazı yükselirken- bir kişinin sırtına yüklendi, o da Merkezî Gaz İzleme Servisindeki Mehmet Özdemir. Yani, Mehmet Özdemir Einstein mı, Mehmet Özdemir Elon Musk mı; çok acayip, üstün yetenekleri mi var? Yani, şimdi, bin kişinin çözmeye çalıştığı konuda olayın nereye gidebileceğini öngörecektir, ekranlar karşısında düşünecek ve birdenbire, hemen hayal dünyasında diyecek ki: “Önce şuradaki nezaretçiyi arayayım, sonra mühendisi arayayım, sonra elektrikçiyi arayayım, sonra bunu arayayım, eğer onu ararken ulaşamazsam bunu ararım, bunu ararken ulaşamazsam şu yolu seçerim.” Yani, bir kişiye ne kadar büyük bir yük.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Biraz daha seri toparlayalım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Toparlıyorum.

Ve muhakeme etmekten de alıkonulmuş hâlde. Neden? Bakın, burada Merkezî İzleme Sistemi Yönergesi var. Yönerge diyor ki: “Merkezî izleme servisi istasyonunda her vardiya en az 2 kişi görevlendirilecektir.” Bitti, çok net yani şunu okuyan herkes rahatlıkla anlayabilir, değil mi? Mehmet Özdemir’in kendisi de ifadesinde diyor ki: “Gaz İzleme Merkezimizde çalışmak için herhangi bir belge veya sertifikaya gerek yoktur; sadece, bu konuyla ilgili kurum içi eğitimler olmaktadır. Gaz İzleme Merkezinde toplam 9 personel görev yapmaktadır, her vardiyada en az 2 personelin Gaz İzleme Merkezinde olma zorunluluğu vardır.” Bu dört dakikanın her saniyesi 100 metre koşan bir atletin dünya rekoru kırması ve kırmaması arasındaki saliselik insan hayatı değeri katan bir konudur. Ve bakın, diyor ki: “Olayın olduğu gün yani 14/10/2022 günü ben P3 vardiyasında yani 16.00-24.00 vardiyasında tek başıma görevliydim. Tek başıma olmamın sebebi personel yetersizliğidir.” Yani, burada, üzerine alınacak herkes -Kurum yetkilileri, Hükûmet yetkilileri- alınsın. Defalarca söylendi bu ve neticede, bu personel eksikliği giderilmedi. Yani, bu Merkezî Gaz İzleme Servisinde 1 kişinin olması inanılmaz bir durum.

Şimdi, diğer taraftan şöyle bir iki nokta var, onları da ifade edeceğim, ondan sonra konuşmayı keseceğim.

Emniyet Mühendisi Şaban Kahraman diyor ki: “Kazadan bir hafta önce ölçüm yapıldığında gaz seviyesi yüzde 3,5-4 seviyelerindeydi; bu değerler eksi 310 kotundaydı. Eksi 350 kotundan eksi 320 kotuna hava basan 4 pervaneden 1 tanesi arızalı durumdaydı.” Şimdi, hep barutçuya doğru gidiyor ya konu; şimdi konuyu biraz daha, olması gerektiği yere doğru çekelim. “Bu arıza kaza günü gündüz vardiyasında gerçekleşti, öncesinde böyle bir arıza yoktu.” diyor. Nezaretçi Mustafa Olgun diyor ki: “Vardiyalarda bildiğim kadarıyla 2 elektrikçi olması gerekir. Yine, hatırladığım kadarıyla, olay günü 1 elektrikçi olduğumu biliyorum.”

Değerli bürokratlar, olay günü, kaza anında maden sahasında 1 elektrikçi mi var, 2 elektrikçi mi var? Onu soruyorum.

KOZLU MÜESSESE MÜDÜR YARDIMCISI YUSUF AYDIN – 1.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 1 var, evet, 2 olması gerekirken 1 var; o da pır pır dönüyor; eksi 350’de bir arıza var, oraya gitmeye çalışıyor, başka yere gitmeye çalışıyor. Günün sonunda da eksi 300 kotunda ne yaptığı meçhul, bilen herhangi bir yetkili var mı? Rıdvan Acet eksi 300’de, patlama anında ne yapıyordu?

ELEKTROMEKANİK BAŞMÜHENDİSİ SERKAN ÖZDOĞAN – Rıdvan Acet’in o gün vardiyası eksi 300’de 2’nci rekup bölgesinde tertip edilmiş olup...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neden?

ELEKTROMEKANİK BAŞMÜHENDİSİ SERKAN ÖZDOĞAN – Yani, oradaki yükleyiciyle ilgili bir taşıma işlemi söz konusuydu, orada tertip edildi. Daha sonra edindiğimiz bilgilere göre, eksi 350 kotunda arıza olduğu söyleniyor; 2’nci rekuptan o bölgeye yönlendiği zaman patlama meydana gelmiş.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu devre kesiciler nerede bulunuyor tam olarak?

ELEKTROMEKANİK BAŞMÜHENDİSİ SERKAN ÖZDOĞAN – Devre kesici, Rıdvan Acet’in bulunduğu yerde değil, bulunduğu yere yaklaşık 400 metre kadar mesafede, uzakta, eksi 300 vinç dibinde.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eksi 300 vinç dibinde.

Şimdi, bir diğer nokta da -son artık, tamamlıyorum- şu: Biraz önce size, bizim bu otopsi raporlarına göre sıralayarak oluşturduğumuz ve patlamanın da muhtemel olabileceği yeriyile ilgili gösterdiğim şemaya göre, burada metan gazı sensörünün 1,69 algılaması, onun biraz daha ilerisindeki metan gazı

sensöründe de bir veri oynaması olması ve karbonmonoksidin yükselmesi ancak burada tam anlamıyla bir ölçümün yapılamaması ve olayın belirli bir hızla gerçekleşmiş olacağının varsayımı bize gösteriyor ki buradaki hava hızı yeterli değil; şimdi, bilirkişi raporu da buna atf yapıyordu. TTK'nin verdiği hava hızlarıyla ilgili burada çeşitli simülasyonlar var ama tabii, sahadakiyle tam örtüşmüyor bunlar çünkü sahanın kendine has, daralan, genişleyen kesit yapıları ve çeşitli sürtünmeleri vesaire, bunu da düşüren etkenleri var. Yani, buradan da hareket ettiğimiz zaman, aslında yetersiz havalandırmanın olduğu... Bir maden ocağında havalandırma kapasitesinin yüksek olmasının o maden ocağındaki havalandırmanın yeterli şekilde yapıldığı anlamına gelmediğinin altını çizmek bir kez daha istiyorum. O yüzden de bu patlama anında olaya müdahale edecek ve bize bir ölçü verecek olan verileri aslında aktarabilecek olan sistemlerden bir tanesi olan Merkezî Gaz İzleme Servisindeki havalandırma hızı ölçümleri hatalıdır, yanıltır, dolayısıyla da dikkate almak mümkün değildir. Belki de bu patlama esnasında bu sistemin düzgün çalışması sağlansaydı veya hava hızıyla ilgili yeni bir sistem kurulmuş olsaydı bugün ona müdahale edilmiş ve sorun oluşmadan ortadan kaldırılmış olacaktı. Dolayısıyla, zincirleme kusurların olduğu bir olay şu anda önümüzde duruyor; o nedenle, konuyu sadece barutçunun üzerine endekslemek, Türkiye Taşkömürü Kurumunun geleceğine katkı yapmaktan ziyade, sorunları görmezden gelmeye neden olabilir.

Biraz önce ifade ettiğim soruya da sizin bir antitez sunmanız gerekiyor. Otopsi raporlarına göre kaza arında gerçekleşmiş olamaz, öyle görülüyor diyorum, çizimi de var; dolayısıyla, bunun antitezini de milletvekillerimiz konuştuktan sonra siz yaparsınız diyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Lutfi Bey, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Biz de bu Komisyonun ilk günlerinde, daha çok Sayıştay raporlarına bakarak “Olay yerinde ne olmuştur?” diye kendimizce bir analiz yapmaya çalıştık. Daha sonra, önümüze cumhuriyet savcılığındaki bilirkişi raporu geldi; o bilirkişi raporunu alıp bilirkişi raporu üzerinden yola çıkarak bazı değerlendirmeler yaptık ki o değerlendirmelerde -ben de çok iyi hatırlıyorum- bilirkişi raporundaki havalandırmayla ilgili eksiklikleri biz de en üst perdeden eleştirdik ama bugün Kurum da bir hazırlık yapmış ve aslında bize yeni bir analiz yaptılar, “Bu kaza barutçu ihmalden veya yönetmelik dışı patlatma usullerinden de kaynaklanmış olabilir.” dediler, bize yeni bir pencere açtılar. Bence çok değerli ve çok önemliydi bu pencere çünkü Kurum kendi birikimini de bu işin içerisine yansıtarak “Böyle bir ihmal de olabilir.” diyor. Arkadaşların neye itiraz ettiğini ben tam olarak anlayamadım. Aslında Kurum burada kazayı da kabul ediyor yani burada sorumluluktan kaçınmamış ve oturup üzerine kafa yorup “Bu kaza patlatma tekniğinden kaynaklanmış olabilir.” diyor. Bir hüküm cümlesi de yok, “Olabilir.” diyor. Bu, bize, aslında, bundan sonraki süreçte bu alanı da düşünme yönünde bir kapı açtı.

Onun dışında, ben bugün sahadaki gezinin çok kıymetli olduğunu düşünüyorum. Öncelikle, sahadaki geziyle ilgili birkaç hususu dile getirip ondan sonra müsaade isteyeceğim.

Sayın Bakanım, Güray Polat isimli bir kardeşimiz yolda bizi durdurmuştu; hatırlarsanız, 28 arkadaşın tedavisiyle ilgili bir eksiklik olduğunu bildirdiler. Bu hususu ben de not almıştım, burada yetkili arkadaşlara bir sorulum isterim.

İkincisi, bu aspiratör meselesini Komisyon toplantılarında çok tartıştık, bugün de canlı görme şansımız oldu. Ben bir makine mühendisi değilim ama o aletin gücü, çekim kapasitesi konusunda bende de tereddütler oldu; yani benim de öyle bir, sadece gözle muayene sonucunda, içeri yeteri kadar hava verebiliyor mu, hava çekebiliyor mu, bu konuda tereddütlerim var.

Bunun dışında, Sistem Odasına gittik Sayın Bakanım, ben ilk defa bir maden ocağında Sistem Odasına girdim; yalnız, Sistem Odasından çıktıktan sonra bende şöyle bir düşünce hasil oldu: Hava meydanlarında trafik kontrol kuleleri olur ki tüm risk aslında oradadır, oradaki çalışanların üzerindedir; onların en ufak bir hatası -Allah korusun- büyük kazalara sebebiyet verebilir. Herhâlde maden ocağının kulesi de bugün o gittiğimiz Sistem Odasıydı. Benim bir inşaat mühendisi olarak kenarda biraz dinleme fırsatım oldu; sadece şunu söyleyebilirim: Bu sistem odalarının kaç metrekaresi olması gerektiği, içeriğinin nasıl olması gerektiğiyle ilgili bir yönetmeliği var mı, bunu tam olarak bilmiyorum ama şunu ifade edebilirim; orada izole bir ortamda, insan trafiğinden biraz daha uzakta çalışan arkadaşların yoğun risk altında olduğunu düşünerek bunları söylüyorum: Bu sistem odasının daha iyi bir yere konuşlandırılması gerektiğini düşünüyorum ki içerisinde bugün -çok özür diliyorum ama- WC tartışması çok yaşandı. Artık bu dönemde bir sistem odasının içerisinde tüm bu ihtiyaçları düşünebilecek ve tüm bu eksiklikleri de giderebilecek bir donanımı da çok rahat bir şekilde yapabiliriz diye ayrıca düşünüyorum.

Çok verimli bir toplantı oldu Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Aysu Hanım, buyurun.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Çok teşekkürler.

Memleketime hoş geldiniz. Keşke bu tarz, kötü bir nedenle buluşmamış olsaydık.

Bir iki sorum olacak. Şu çok tekrar edildi... Aynı şeyleri söylemeyeceğim ama bu, 9'uncu toplantı, 12'nci ay; seksen gün geçti. TTK'yi ilk ve 2'nci toplantıda dinledik, daha sonra yeniden davet ettik, senaryolar konuşuldu; Maden Mühendisleri Odası geldi, onlar farklı senaryolardan bahsetti; Sayıştay raporları, bilirkişi ön inceleme raporları, Bakanlıkların -Enerji Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığının- denetim raporları, buradaki aksaklıklar, eksiklikler, tüm bunların verilerini toparlayarak Kuruma sorduğumuzda "Bir şey söylemek için erken." denildi ama bir anda önümüze yeni bir değerlendirme çıktı. Evet, idari soruşturmayı kıymetli buluyorum ve Enerji Bakanlığı ve Çalışma Bakanlığı içerisinde de idari soruşturmaların yapılması gerektiğini bir kez daha hatırlatıyoruz ama bu idari soruşturma yapılırken sadece Amasra'daki işçiler nezdinde değil, TTK Genel Müdürlüğü nezdinde de yapılmalı diyoruz. Adli soruşturma ayrıdır, idari soruşturma ayrıdır. Sonuçta, Amasra Müessesesi yukarıya bağlıdır, TTK Genel Müdürlüğüne; o da Bakanlığa, Bakanlık da yukarıya ama biz, TTK Genel Müdürlüğünden hiçbir kimsenin şimdiye kadar, adli soruşturma nezdinde ifade vermediğini biliyoruz. Evet, adli soruşturma bizim alanımız olmayabilir ama idari soruşturma nezdinde acaba Genel Müdürlükte bu Müessesenin, Amasra Müessesesinin denetlenmesiyle ilgili bir soruşturma var mı? Zaten ben bununla ilgili...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Zafer Bey "Var." dedi.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Var.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Yani varsa da -neyse- bu sürecin doğru yönetilmediğini düşünüyorum.

İkinci olarak: 80'inci günün sonunda, Amasra içerisindeki bu soruşturma ne zaman başladı da bir anda siz böyle bir kanaate nasıl vardınız? Eğer ki bu kanaat doğruysa bile -ben mühendis değilim- enteresan geldi bana yani bu toplantıda böyle bir barutçu kanaatinin direkt olarak söylenmesi çünkü daha önceki hiçbir toplantıda TTK -buna benzer yorumları vardı ama- bu şekilde bir kanaatini dile getirmemişti. Farklı patlama senaryoları, havalandırmalar, raporlar, denetim raporları; bunlarla birlikte değerlendirmek yerine, kendi içerisinde yaptığını söylediği ve kimlerle görüştüğünü de tam olarak bilmediğimiz birkaç kişinin ifadesinden yola çıkarak bir kanaate varmış olması açıkçası -eğer bu kadar sınırlıysa- beni endişelendiriyor, bunu söyleyeyim.

Acaba bilirkişi ön inceleme raporunda kusurlu bulunan yöneticiler ya da iş güvenliği uzmanları şu anda görevlerine devam etmekte midir, ediyorsa neden? Bu, önemli.

Son olarak: Bugün biz geliyoruz diye bir haftadır burada güzel bir boya, temizlik, yapılandırma çalışmaları olmuş herhâlde, çakıllar da dökülmüş. Bizim konforumuzu sağladı ama aynı konforu sağlamak adına bu Kurumun iç denetimi de keşke önceden yapılmış olsaydı, ihmaller olmasaydı. Bu işçi kardeşlerime buradan teşekkür ediyorum ama ihmaller olduğu da açık.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Fehmi Bey, buyurun.

FEHMİ KÜPÇÜ (Bolu) – Olur, pek kısa bir söz diyeyim o zaman Başkanım.

Ben de kıymetli hazırunu şahsınızda selamlıyorum. Ev sahipliğinden dolayı da başta Bartın Milletvekillerimize, Grup Başkan Vekilimize, Aysu Hanıma ve Bartınlı kardeşlerimize teşekkür ediyorum.

Ben, kıymetli vekilimin söylediği gibi, çok anlamlı buluyorum bu toplantıyı, bu Komisyonu. Komşu ilden Bolu Milletvekili olarak bulunma muradım da şu: Hem bizim de madenlerimiz var hem de bu acıyı bir nebze de olsa hafifletebilmek adına.

“Madenlerle ilgili benzer neler yapılabilir?”le ilgili, aslında, araştırmanın dışında da her yönüyle araştırdıktan sonra gerekli tedbirleri almak amacıyla kurulmuş bir Komisyon. Tabii, hukukçu olduğum için ben her Komisyon toplantısında ısrarla söylüyorum “Usul, esasa takaddüm eder, esastan önce gelir.” diye. Bundaki muradım da şu: Bizim buradaki tartışma biçimimizin, metodolojimizin sorunun çözümüne yönelik bir murada matuf olması lazım. Zaman zaman, bazen buradaki göndermelerin ben çok doğru olmadığını düşünüyorum çünkü biz bu konuda çok uzman insanlar değiliz ama arkada ODTÜ’den Hacettepe’ye, Konya Teknik’ten bir çok üniversitelerimize -atladıklarımız haklarını helal etsinler- kıymetli hocalarımız var, hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyoruz. Biz önce onlardan, bilimsel kısımlar itibarıyla “Bir madencilik nasıl olur? İdeal madencilik nasıldır? Hangi şartlarda havalandırma yapılırsa -ya da teknik diğer kısımlar- kaza hiç meydana gelmeden bu süreç tekemmül eder?” diye güzel bir şekilde dinledik; akabinde, benzer mahiyetteki analizleri yine bu Kurumdan, sivil toplum örgütlerinden, STK’lerden yetkililerden dinledik. Ben de şunu söylemeye çalışıyorum: Gerçekten, anlatılan şeyler yapılabilse maden kazaları ya da buna benzer iş kazaları olmaz ama şunu kabul edelim: Bakın, biz bir salonun içerisindeyiz; bu toplantı salonu muhtemelen 20-25 kişilik ama biz 50-100 kişiyiz. Eğer bu mantıkla hareket edeceksek -Deniz kardeşime de atfen söylüyorum- o zaman, Bartın Çalışma İl Müdürüyle ilgili bir soruşturma başlatmamız lazım ya da buraya gelirken otobüsle geldik, Meclis Başkanlığı tahsis etmişti, yolda Deniz kardeşim de bindi, biz de bindik ama emniyet kemeri takmadık; o zaman İçişleri Bakanlığıyla ilgili de bir soruşturma mı başlatmak lazım? Yani matematiği bunun üzerine kurguladığımızda biz buradaki madenci kardeşlerimiz ya da benzer durumda çalışanlarla ilgili o yol ve yöntemi de oluşturmakta eksik kalmış oluruz. Ya da sadece Sistem Odasında konuştuğumuz Mehmet kardeşimizin üzerine bunu yükleyerek -kendi aramızda da konuştuğumuzda- çözülebilecek bir mevzu değil bu. Bize düşen şey aslında... Bir Türkiye pratiğinden bahsediyoruz, dünya pratiğinden bahsediyoruz yani bunu biz kendi çalışma ortamımızda uygulayamazken madencilikle ilgili, ideal bir madencilik anlatırken... Biz Komisyonunda “metan drenajı” diye sekiz saat bunu tartıştık, sekiz saatin sonunda Nevzat ağabeydi herhâlde -yıllarını vermiş bu işe- dedi ki: “Ya, burası parçalı yapı. Metan drenajı vurduğunuzda -Muhammet ağabey de maden mühendisi; Sayın Bakanın da çok fazla, ziyadesiyle fikirlerinden istifade etik- aslında bunun da bir sürü dezavantajı var.” Lütfen, burada anlatırken, hep beraber, bir hüküm kurmak üzerine değil ama “Bundan sonraki kısımda neler yapabiliriz?”le ilgili... Bence daha faydalı olacağını düşünüyorum. Kesinlikle bu toplantıdaki her milletvekilimizin fikri çok kıymetli ama usul açısından ve esasa da hizmet etmesi açısından... Evet, bu işin adli ve idari cihetiyle

alakalı olarak bu işte sorumlu olan herkesle ilgili en şedit hâliyle gidelim ama buradaki yaptığımız toplantı adli ya da bir idari toplantı değil. Biz buna ilişkin hangi tedbirler alabiliriz? Bugün Sistem Odasında, orada kendi aramızda konuştuğumuzda Mehmet kardeşimiz üzerinden, evet, buraya biz 2 de koysak, aslında 3 de koysak madenle illiyet rabitası olan kardeşlerimiz olmadığı müddetçe o durum analizini ya da acil durum eylemini hayata geçirmekte zorlanılacağı, bunun için bir keyfiyet gerektiğine ilişkin bir fikir sâdır oldu. Dolayısıyla, bu meyanda, biz siyasi tartışmamızı Mecliste, Komisyonumuzda şüphesiz yaparız ama toplantının bu hâliyle verimli olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum Değerli Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, adım geçtiği için cevap hakkım doğru. Ben, arkadaşlar konuştuktan sonra o hakkımı kullanayım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tamam.

Serpil Hanım, hızlıca toparlamanızı rica edeceğim taziyeleri de dikkate alarak.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tabii, teşekkür ederim.

Öncelikle, ben, sözlerime başlarken, bir kez daha 42 maden işçisi kardeşimi burada saygıyla anıyorum, yaralıların da bir an önce sağlıklarına kavuşmasını diliyorum.

İçinde bulunduğumuz durum ve görev çok önemli; çok ciddi bir görev üstlenmiş durumdayız. Hepimiz burada maden mühendisi değiliz, hepimiz burada mühendis değiliz, farklı mesleklerden arkadaşlarımız var ama zaten aslında bir komisyonun disiplinlerarası olmasının daha çok katkı yapabileceğini düşünüyorum ve aslında bunu da biraz görüyoruz, önümüzdeki günlerde de göreceğiz.

Burada yapılan sunumlar için teşekkürler. Yani, sunumda gerçekten tek bir noktaya odaklanıldığını gördük: Barutçu. Yani, bu maden katliamının, bu işçi cinayetinin kişisel hatalardan kaynaklı bir meseleye doğru... Tabii ki silsile içerisinde sorumlulukları olan diğer kişileri de etkileyecektir ama onun bir çalışan hatasına indirgenmesiyle ilgili çok hızlı harekete geçildiğini gördüm ve bunun aralık ayında yapılan idari soruşturmalara dayandırılmasını da doğrusu ben manidar buldu. Yani, burada bunu, bu yaklaşımı bilimsel bulmadığını söylemek istiyorum çünkü elimizde bir rapor var. Bu rapora referans sanıyorum 5 bilim insanıydı; bunlar keşifli bilirkişi incelemesi yapıyorlar 18 ve 19 ekimde ve daha sonra da 30-31 ekimde böyle bir çalışma üzerine kurulan ve aynı zamanda, savcılığın bilirkişi heyetine teslim ettiği dosyalardan da hareketle, gerçekten alanında çok uzman değerli hocaların hazırladığı bir ön rapor bu tabii ki. Bu ciddiyetle hazırlanmış raporun şöyle bir kenara bırakılması, hiçbir şekilde bu rapora referans verilmemesi ve buradan yola çıkarak da burada yapılan sunumdaki kanaatte kullanılan yöntemin bilimsellikten uzak olması bana düşündürücü geldi; o yüzden, ben tekrar bilirkişi raporunu hatırlatmak istiyorum ve özellikle bir iş cinayetini önlemenin en önemli unsuru olan o kaynağından sorunu gidermenin yani havalandırma sorununa dikkat çekilen noktanın altını çizmek istiyorum. Havalandırma ile ilgili mesela havalandırmaya dair bugün Merkezî Gaz İzleme İstasyonunda sağlıklı veri alınamadığını da gözlemlemiş olduk. Yine, Merkezî Gaz İzleme İstasyonunda, sensörleri izlediğimiz o ofiste o gün; işçi katliamının, madenci katliamının olduğu gün 1 kişinin çalıştığını öğrenmiş olduk.

Yine, bugün sahayı gezerken, evet, kuyuya inmedik, aşağıya inmedik; yukarıdaki gözlemlerimizde de aslında sınırlı gözlemlerde de sanki gözden çıkartılmış bir işletmeyle karşı karşıya olduğumuzu ben gözlemledim. Yani, bütün çalışma alanlarındaki... Çünkü TTK, Türkiye'nin biricik bir Kurumu, en büyük kamu Kurumu olarak... Biz, özellikle sosyal hakları savunan, sosyal politikaları savunan siyasetçiler olarak da eğer maden çıkartılacaksa TTK üzerinden çıkartılması gerektiğini çünkü burada kâr amacını öneclemeyeceği için çalışanlar ve doğanın korunacağını düşündüğümüz için geçmiş yıllarda böyle bir yaklaşım sergiledik en azından. Dolayısıyla, hani, burada TTK'nin Amasra Müessesesinin,

o anlamda, teknik mühendislik altyapısı olarak da son derece zayıf olduğunu, çok eski bir teknolojiye sahip olduğunu gözlemledik; evet, teknoloji çalışıyor olabilir belki ama iş organizasyonu olarak da yine son derece yetersiz olduğunu gözlemledim.

Bu alanda 7 redevans olduğunu siz söylediniz. Redevans sisteminin varlığının da aslında bu alana, bu sahaya, TTK Amasra Müessesesine yapılan yatırımları, yaklaşımı belirleyeceği için yani drenaj yapılıp yapılmamasından tutalım da yarı mekanize değil de mesela tam mekanize bir sistem kurmak ya da daha yetkin araçlarla, makine ve ekipmanlarla çalışmak gibi şeylerin de önünü kesecek bu yaklaşımı belirleyeceği için redevans sistemine de bakmak gerekiyor. Başka neye bakmak gerekiyor? Sayıştay raporlarına. Yine, sizin sunumunuzda Sayıştay raporlarına da hiç bir referans görmedik. Dolayısıyla, bu açılardan besleyici olmayan, açıklayıcı olmayan sunumlar olduğunu söyleyebilirim; yani, bunu daha geniş bir bakış açısıyla ele almak gerektiğini ben hatırlatmak istiyorum.

Daha önceden sorduğum fakat yanıt alamadığım sorular vardı, onlara geçeceğim şimdi.

Şimdi, TTK, internet sitesinde “Sayıştay Başkanlığı Enerji Grup Başkanı Sayın İbrahim Özkarcı Başkanlığında uzman denetçiler ile Kurumumuz Genel Müdürü ve beraberindeki ekip Amasra TİM’de yer altına inerek eksi 300-eksi 350 kotları arasında, hâlihazırda ayak boyu 150 metre, pano boyu 350 metre olan yarı mekanize güney tavan damar ayakta incelemelerde bulundular.” diye bir paylaşım yapmıştı fakat daha sonra “Bu incelemenin anlamı nedir?” diye sorduğumuzda TTK Genel Müdürlüğü bunu bir nezaket ziyareti olarak açıkladı. Bunun nedeninin yani “inceleme” ve “İncelemelerde bulundu.” şeklindeki bu şeyin neden nezaket ziyareti olarak açıklandığını bir sormak istiyorum.

Daha önce sorduklarımdan, cevaplanmayanlardan devam ediyorum: TTK faaliyet raporlarındaki yatırım projeleri kimler tarafından planlanıyor ve kimler tarafından onaylanıyor?

Yine, TTK faaliyet raporlarındaki yatırım projelerini revize etme yetkisi kimdedir ve TTK faaliyet raporlarındaki yatırım proje ödeneklerini revize etme yetkisi kimdedir, TTK faaliyet raporlarındaki planlamaları denetleme yetkisi kimdedir, bunları öğrenmek istiyorum. Gerçekleşmeyen projelerin neden gerçekleşmediği faaliyet raporu içerisinde belirtiliyor mu diye sormak istiyorum.

Yine, bu Ana Nefeslik Aspiratör Modernizasyonu Projesi çok konuşuldu hani tekrar olmaması açısından niye yapılmadı vesaire diye sormayacağım ama şunu sormak istiyorum: Şimdi, 2018 yılı içerisinde bu gerçekleştirilmemiş; buna bir kaynak da ayrılmış zaten. Daha sonra, 2019 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Sanıyorum gerçekleştirilmedi. Yeni bir ana nefeslik aspiratör için 80 bin lira yeterli bir rakam mıdır? 2019 yılı için soruyorum çünkü o rakam herhâlde ayrılmış bunun için; o, sizin faaliyet raporunuzda geçtiği için söylüyorum yani modernizasyon planlamasının ödeneği 80 bin lira olarak ayrılmış 2019’da, oradan aldık biz bunu; bu, yeterli midir? Yine, devam ediyorum: 2020 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Sanıyorum gerçekleştirilmedi. 300 bin TL’ye yeni bir ana nefeslik aspiratör alınabilir mi diye sormak istiyorum çünkü 2020’de bu kadar para ayrılmış. Sanıyorum 2021’de de gerçekleştirilmedi, 2022 içerisinde de bu konuda bir yatırım gerçekleştirilmedi ama bu, yönetmeliğe konulan bir şey yani sizin böyle bir yönetmeliği hayata geçirmeme özgürlüğünüz mü var?

Şimdi, bir de biz hep bu konuyu konuşurken “ana nefeslik aspiratörün modernizasyonu” diye konuşuyoruz ama siz gene kendi faaliyet raporunuzda madencilik altyapı ve iyileştirme yatırım projeleri de yaptınız yani madencilik altyapı ve iyileştirmeye de ihtiyaç var, bu da bir sorumdu benim. 2020 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Bin liraya madencilik altyapı yatırımı iyileştirilebilir mi? Çünkü bin lira ayırmışsınız. Madencilik altyapı ve iyileştirme yatırımlarının gerekli olduğu kanaati var sizde yani bu konuda karar almışsınız ama bin lira ayırmışsınız. Bu da yanıtlanmayan bir sorumdu. 2021 yılı içerisinde bu yatırım gerçekleştirildi mi? Yani, TTK’nin 2021 yılına ait faaliyet raporunda

olan, 2020 yılı o Amasra TİM yatırım tablosunda “Madencilik altyapı ve iyileştirme yatırımları” başlığı altındaki projeleriniz 1 milyon 800 bin TL’lik ödenekle yeniden planlanmış; bu, 2021’de planlanmış ama yapılmış mı diye onu da soruyorum. Sonra...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım, toparlıyoruz değil mi?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Evet, evet.

Yani, bunlar daha önce cevaplanmadığı için sorduğum sorular.

Hattat işletmesine tahsis edilen Amasra-B sahası ile Amasra TİM’in faaliyet gösterdiği Amasra-A sahasına dair son planlama ne şekilde yapılmıştır? Amasra TİM’in faaliyet gösterdiği Amasra-A sahasının alt kotlarında -yani eksi 400- Hattat’a ait hazırlık galerileri bulunmakta mıdır diye soruyorum. ATİM’de kullanılan ekipmanların ATEX özelliği konusunda periyodik muayene ve bakımına ilişkin kayıtlar tutulmakta mıdır? Kayıtlar savcılığa sunulmuş mudur?

Zamanımız olmadığı için bu kadar olsun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ederim, sağ olun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Ali Bey, buyurun.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Ben ilk defa bir maden sahasını dolaştım bu vesileyle, benim için önemliydi. Açıkçası, hani, söyleriz ya “Usul, esastan önce gelir; şekil aslında olaya nasıl bir ciddiyetle baktığımızı da gösterir.” diye, biraz hayal kırıklığına uğradım; ben, hani, orta ölçekli bir demir doğrama atölyesini dolaşır gibiydim yani kendimi öyle hissettim biraz bugün, meseleye biraz şekli anlamda baktığımız zaman ciddiyetsiz yaklaşıldığını gördüm. Bu, sadece buraya özgü bir şey olmasa gerek; genel olarak ülkemizde böyle, bu tür işletmelerde böyle bir yaklaşım söz konusu.

Kişilerin hatalarından bahsediyoruz yani barutçu dâhil birçok kişinin. Mutlaka kişilerin hatalarından dolayıdır yani bir yerde bir kişi hata yapacak. Örneğin, dünyada nükleer santrallerdeki kazalar tartışılırken şu söyleniyor: “Nükleer santralleri en son teknolojiyle de yapsanız mutlaka kaza bir kişinin hatasından dolayı oluyor.” Bu, böyledir zaten ama mesele sizin, işte, o hatalı ortamı oluşturup oluşturmadığınızdır yani denetim mekanizmasıyla, işte, oradaki sistematik bir çalışma metoduyla ve benzeri şeylerle siz onu öyle bir oluşturunuz ki o kişi o hatayı yapamaz hâle gelir bu şekilde. Ama hani, burada TTK’nin kanaatinde, açıklamasında da gördük ki o kişi hata yapmaya devam ediyor -barutçudan bahsediyoruz örneğin- ve yaptığı işin hata olduğunu bile bilmiyor yani ifade edilenlere göre; dolayısıyla, bu mekanizma böyle devam ettiği sürece vallahi biz bu acıyla çok karşı karşıya kalırız yani ve o zaman da... Biz o yüzden diyoruz “Bunlar kaza filan değil, cinayet.” diye ve bu cinayetler devam eder ama yani böyle çünkü kaza... Kişi, yaptığı hatanın hata olduğunu bile bilmiyor yani en azından siz öyle diyorsunuz, rapor öyle diyor ya da rapora öyle ifade vermiş. O nedenle, bu meseleleri biraz fikiryat, bakış açısı temelinde ele almak gerekiyor. Tabii ki biz bu görüşlerimizi rapora yansıtacağız, buradaki gördüğümüz deneyimleri de eksiklikleri de ifade edeceğiz orada ama genel gidişat böyle gözüküyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Buyurun Aydın Bey.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Evet, iyi bir toplantı olduğunu düşünüyorum ama sonuç itibarıyla bizi tatmin eden bir toplantı olmadı.

Ben bir maden mühendisiyim, maden mühendisliği eğitimi almış bir kardeşinizim Türkiye Büyük Millet Meclisinde. Bir kere, bu redevans sistemi ve bu rezervlerin kiralanması meselesi yatırımların önüne geçmiş yani çok küçük bir boyutu kalmış buradaki kamu idaresiyle, işletme boyutu kalmış. İşletmeler yeterli eleman almamış, 3 kişinin yapması gereken işi 1 kişi yapmış ve liyakatsiz atamalarla, hele bu sektör gibi hayati önemi haiz, çok önemli bir sektörde yani 1 kişinin hatasını yüzlerce kişinin canıyla ödediği bir sistemde tamamen denetimsiz bir ortam var. Yani, önüne gelen “denetimci” olarak atanmış, doğru dürüst işler çıkmamış, hele Türkiye Kömür İşletmeleri gibi işletmede... Dünyada ne nasıl kazalar azaldıysa, Çin’de nasıl kazalar aşağıya düştüyse bunları incelememiştir bile, insanları kurban etmişiz; bu, bir boyutu. Bu boyutla ilgili biraz önceki sunumunuzda söylediklerinizle hiçbir şeyin çözülmeyeceğine ben inanıyorum çünkü bu kadar az elemanla bu kadar eğitimsiz bir sistemin içerisinde bir şey çıkmaz.

İkinci boyutu: Sayın Bakan, siz sahayı gezdirirken işçilerle biraz konuştum. Bir kere, en büyük korkuları şu: “Bu işletme ne olacak kardeşim? Yarın sabahleyin bu işletme kapatılacak mı, ben işsiz kalacak mıyım?” Ölmekten vazgeçmiş, ölümden vazgeçmiş işçi yani öyle bir pozisyona gelmiş ki “Bu işletme kapanır.” diye gıkını çıkaramıyor, bir şey söyleyemiyor; aslında bir milyon söyleyecek lafı var size. Ve siyaset kurumu Türkiye’de hiç sorumluluk almamış, idare kısmı hiç sorumluluk almamış; ne Genel Müdürü sorumluluk almış ne Genel Müdür Yardımcısı sorumluluk almış ne saha güvenlik uzmanı sorumluluk almış; şimdi, elimizde bir barutçu var, onunla oynuyoruz. Ben size bir şey söyleyeyim: “At sahibine göre kişner.” diye bir atasözü var. Barutçu size göre kişniyor, idarecilerine göre kişniyor, siyaset kurumuna göre kişniyor. Barutçu hayatını kaybetti, yarın sabahleyin yazın üzerine barutçunun, barutçu zaten gitti ama ben size söyleyeyim: Benim adım Aydın Özer, ben bu işi biliyorsam bu iş son değil; bu kafayla, bu anlayışla ne Amasra’da bu işin sonu gelir ne Zonguldak’ta bu işin sonu gelir ne Ermenek’te bu işin sonu gelir ne Soma’da bu işin sonu gelir.

Sizden benim isteğim şu: Bir talep edin ya. Ya, siyasetçi ne yapsın kardeşim, bunun neresinde olması lazım? Bu Maden Kanunu’nun neresini değiştirmek lazım? Ne yapmak lazım? Bir daha birisinin burnunu kanamaması için, para hırsına insanların kurban edilmemesi için bizim ne yapmamız lazım? Sayın Bakanım Bakanlık yapmış, burada. Sayın Komisyon Başkanım, önceki dönem Çevre Komisyonu Başkanım burada; o da maden mühendisi, o da bu işin içerisinde. Benim görüşüm şu: Bu iş böyle toplantılarla bitmez. Bir kere, siyasi kurum, siyasi erk bu konuda risk alacak, gerekli kanunları çıkartacak. Yani, öyle, redevans sistemi, efendim, önüne gelene yer dağıtma... Rezervin yüzde 97’si karşıya verilmiş, adamın maden çıkarıp çıkarmayacağı bile belli değil. Yüzde 2,5’la burada yatırım mı yapar işletme? Sonuç bu.

Ben önce teşekkür ediyorum, emek vermişsiniz. Biz de sağ olsunlar, bütün gruptaki arkadaşlarımızla beraber, Komisyonla beraber geldik. Emek veriyorsunuz, bence biraz buna kafa yoralım: Bundan sonra ne olacak kardeşim? Bu adamlar, işçiler izne çıkarılmış; yıllık izinleri kullanılmış, gelecek seneki izinleri kullanılmış. Ya, pandemide bile yaptık kardeşim bunu ya, pandemide bile yaptık, “İdari izinli sayalım.” dedik ya. İnsanları burada boş bırakmayalım arkadaşlar. Hani, bir sözü var madencinin “Yukarıda açıklık kesin, aşağıda ölüm var.” diye; madenci bununla bunun arasına gidip geliyor arkadaşlar.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Hamdi Bey, buyurun.

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, değerli misafirler; hoş geldiniz, sefalar getirdiniz.

Öncelikle, Aydın Bey'in açıklamasına bir cevap vermek istiyorum: Özellikle son yirmi yıldır kamu kurumunda çalışan emekçilerimizin, işçilerimizin alın teri hiçbir zaman boşa bırakılmamıştır; sahip çıkılmıştır. Bugün işçi arkadaşlarımızla yapmış olduğunuz görüşmeye binaen söylüyorum: Türkiye Taşkömürü Kurumu bünyesinde çalışanlarımıza her zaman sahip çıkılmıştır, çıkılmaya da devam ediliyordur. Çalışan işçilerimizin de böyle bir tereddüdünün, endişesinin olmadığını umut ediyorum.

Şimdi, bugünkü tespitlerimi, bir iki tespiti paylaşmak istiyorum sadece. Aslında Komisyon olarak sürekli toplantılarla, uzun uzun konuşmalarla gündemimizi sürdürüyoruz, devam ettiriyoruz. Burada çok değerli hocalarımız var, uzmanlarımız var; keşke onlar bizim konuşmalarımızın yarısı kadar konuşsa, bizi bilgilendirse çok daha farklı yere doğru gideriz, sonuca ulaşırız diye düşünüyorum.

Bugün yapmış olduğumuz gezide barutçu arkadaşlarımızla ilgili birtakım açıklamalar dile getirildi. Aslında daha önce havalandırmaydı, sonra gaz izleme, şimdi barutçu arkadaşlarımızın yapmış olduğu eksik, hatalı birtakım işlemlerle ilgili konuyu gündeme getirdi arkadaşlarımız ama ben genel anlamda bir şey söylemek istiyorum: “Ağır iş kolu” diye tabir ettiğimiz madencilik, demir çelik iş kolu gibi alanlarda çalışanların nitelikli ve vasıflı insanlar olması gerektiği, eğitilmiş insanlar olması gerektiği düşüncesi içerisindeyiz. Arkadaşlarımız “Barutçu, ilkokul mezunu arkadaşımız da olabilir ama şu anda lise mezunu arkadaşlarımız çalışıyor.” dedi. Bu, ağır iş kollarında çalışan, hatta üretimde dahi ayakta çalışan işçilerimizin bile eğitim almadan ocağa inmemesi lazım, uzun süre bir eğitim almadan inmemesi lazım, eğitim durumlarına bakmak lazım diye düşünüyorum.

Onun dışında, adli ve idari soruşturmaların devam ettiği bir süreç içerisinde Amasra Müessese Müdürlüğü bünyesinde şu anda tutuklu arkadaşlarımız var; Müessese Müdürü, İşletme Müdürü, mühendis arkadaşlarımız var. İşte, buradaki arkadaşlarımıza şu soru soruldu: “Burada, lambahanede arkadaşlarımız niye 2 kişi, niye 5 kişi değil?” Türkiye Taşkömürü Kurumu bünyesinde bir birim olan Amasra Müessese Müdürlüğü; bunun yöneticileri idarecileri, Müessese Müdürü, İşletme Müdürü, altındaki yöneticiler ama Genel Müdür bu yetkiyi vermiştir, sorumluluğu vermiştir, oradaki sorumlu ve yetkili arkadaşlar kimse bunları buna sormak lazım ama şu anda yeni Müessese Müdürü arkadaş, Ümit Bey, Ümit Değirmenci arkadaşımız; bundan sonraki süreçte herhangi bir eksikliği de ilgili ve yetkililer ona soracaktır.

Bunun dışında, toplantılarda aynı şeyleri sürekli sorup duruyoruz, kime sorduğumuz da belli değil. “Cevap da alınamıyor.” diyorsunuz ama aynı şeyleri tekrar ederek devam ediyoruz.

Son olarak da şunu söylemek istiyorum: İfade ettiğim gibi, buradaki teknik ekibimizin, hocalarımızın, uzman arkadaşlarımızın konuya biraz daha fazla girmesi, onların duygu ve düşüncelerini paylaşması gerektiği düşüncesi içerisindeyim.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

İlyas Bey, buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hayırlı akşamlar diliyorum.

1999'da Marmara'da bir deprem yaşadık Gölcük depremi olarak, benim seçim bölgem ve o depremde 17 bine yakın insanımız hayatını kaybetti. Bilim insanlarının bu yapmış olduğu tespitlerde de sadece deprem nedeniyle 1 insanın hayatını kaybettiği, geriye kalanların da tamamının maalesef insan hatasından, kusurlarından kaynaklandığını ifade ettiler. Tabii, yine bizim inancımızda da bir insanın hayatını kurtarmak bütün insanların hayatını kurtarmakla eş değerdir; insanın hayatı böyle, bu kadar önemli.

Bizim, burada, Komisyon olarak aslında şunu yapmamız lazım; az önce depremde bahsettim, bir şeyle daha tamamlayayım: İşte, o 1999 depreminden sonra alınan tedbirlerle birlikte, Allah’a şükür, geçende Düzce’de yaşanan depremde, ciddi bir deprem olmasına rağmen, yıkım gücü yüksek olmasına rağmen bir insanımızın dahi burnu kanamadı; bu, önemli bir gelişmeydi çünkü oradan ciddi anlamda ders alınıp tedbirler alınmıştı. Burada da aslında Komisyon olarak bizim asıl görevimizin şu olduğunu düşünüyorum: Bir sefer, Komisyon üyeleri olarak hepimiz ön yargılarımızdan sıyrılmamız lazım; kurumların da kurum taassubundan, kurumu koruma taassubundan uzaklaşması lazım. Eğer bunları yapamazsak, ön yargılarımızdan sıyrılamazsak, kurumumuzu korumaya çalışırsak, Allah korusun, bu tür kazalar devam eder; onun için, bu kazaların bir daha olmaması için, bir daha insanlarımızın hayatlarını kaybetmemesi için ciddi anlamda da tedbirler almamız gerekir. Bu Komisyonun belki de yapabileceği en önemli görevlerden bir tanesi de bu, bunu çok önemsiyorum.

“Ön yargılar” dedik. Ben çok iyi hatırlıyorum, daha ilk zamanlardaydı, işte, hocalarımızı dinlerken, havalandırma sistemiyle ilgili gelen hocamız daha cümlelerin başında “Bu işin sorumlusu havalandırmadır.” dedi, direkt kendi kafadan bunu söyledi; sonra, arkadaşlar “Bu işin sorumlusu Sayıştay raporlarındaki eksiklikler.” dedi; bir başka toplantıda “Bu işin sorumlusu, 4 kez ihalesi yapıp da gerçekleştirilemeyen... İhale yapılamadığı için sorumlusu odur.” denildi ama bugün bunların birçoğu hakkında bilgi aldık; evet, mutlaka olayın gelişimine etkisi vardır ama direkt sonucu değildir. Ben, bu anlamda, Kuruma gerçekten teşekkür ediyorum yani Kurum taassubunu bırakarak ileride bir daha bu tür hataların da yaşanmaması düşüncesiyle bir çalışma yapmışlar; bunu da yadırgıyoruz. Bunu niye yadırgıyoruz, ben onu anlamış değilim? Ben çok iyi hatırlıyorum, daha önceki toplantılarda arkadaşlarımız sürekli soruyorlardı “Bu kaza neden oldu? Bu kazanın sebebi nedir?” diye, bas bas her toplantıda gündeme getiriliyordu. E, şimdi, Kurum bir çalışma yapmış -doğru, yanlış, ayrı bir konu ama- çalışmasında bir eksikliği Kurum olarak tespit etmiş. İnanıyorum ki bununla ilgili gerekli tedbirler alınacak, gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır ve eğer Meclise düşen bir görev varsa oraya da bildireceklerdir. Dolayısıyla, bu tür çalışmaları gerçekten çok önemsiyorum. İnanıyorum ki bu çalışmanın neticesinde, özellikle bundan sonra bu tür kazaların yaşanmaması için Komisyon raporunda önerilecek tedbirler uygulamaya konulduğu zaman ciddi anlamda bu sıkıntıları bir daha yaşamayız. Ha, kaza oldu, Allah rahmet eylesin, 42 şehidimiz var; bunlarla ilgili, bunların sorumlusuyla ilgili zaten mahkemeler şu anda devam ediyor; sorumlularını tespit edecekler, gerekli cezaları verecekler. Ha, cezalar bu işi hafifletecek mi? Asla hafifletmez yani sonuçta cezasını alacak ama o vefat eden insanların birisini dahi geri getiremeyecek. O zaman, bize düşen bu tür kazaların bir daha olmaması için ne tür tedbir alınması gerekiyorsa önyargılardan sıyrılarak onu rapora aktarmak diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkürler.

Son olarak Ali Bey’e söz veriyoruz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Bakanım, Değerli Komisyon üyelerimiz, çok kıymetli misafirler; öncelikle, şehitlerimize Allah’tan rahmet, yaralı olanlara şifa, ailelerine başsağlığı diliyoruz.

Anayasa’nın 160’ıncı maddesi Sayıştay’ı “merkezî ve yerel yönetimlerin mali bütçeleri üzerinde hesap incelemesi yapan bir mahkeme” olarak tanımlar yani Sayıştayın grizu faciasını değerlendirecek ne birikimi ne Anayasal yetki ve görevi vardır. Eksik ve tespitleri yapabilir; yalnızca, bu, hesaplar ve yatırımlar üzerinedir. Dolayısıyla, biz, az önce vekillerimizin söylediği gibi... Sayıştaydan sonra gelen bir hocamız “Tek sorun, projelerin yapılmaması, yeterli kaynağın aktarılmaması. Büyük projeler yapsaydık bunlar olmazdı.” dedi; bir sonraki hocamız geldi, “Bir tek kaza sebebi vardır, bu sebep havalandırmadır. Başka hiçbir şey yom, başka şeyi konuşmaya gerek de yok.” Dedi; bir başkası da buna benzer şeyler söyledi. Burada, geldik, gördük ki evet, bunların hepsinin belki sonuca bir etkisi var ama bu olayda münhasıran sanki daha farklı sebepler var görünüyor. Ben işçilerle biraz konuştuğumda 18 yaşından itibaren madende çalışıldığını öğrendim; bunun yanlış olduğunu ve Komisyonumuzun

önermesi gerektiğini, Maden Kanunu'yla mutlaka 20 veya 22 gibi bir yaştan önce çalışılmaması gerektiğini, fizik kondisyonun da bir sınava tabi tutulması gerektiğini, vücut olarak yeterli olmayan kardeşlerimizin çalışıp çalışmamasının noter kurasıyla değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Denetlemelerin daha sıkı ve gerçekten daha hakıyla yapılması gerekiyor, hem iç denetimin hem dış denetimin; burada bir eksik var. Eğitimin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bir de öğrendiğimiz, barutçu eğitimi olağanüstü önemli. Sayın Başkanım, eğer uygun da görürseniz bence YÖK'e bir teklif yapmalıyız; Zonguldak'ta YÖK, barutçu eğitime yönelik iki yıllık meslek yüksekokulu da kurmalı. Bundan sonra, iyi bir eğitimden sonra daha nitelikli insanların bu konuda görev alması gerektiğini düşünüyorum. İnşallah...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Neredeyse barutçuyu suçlu ilan ettiniz yani.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok, hayır, hiç ilgisi yok. Barutçunun iyi eğitilmiş olmasının ne mahzuru var?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Onu söylemiyorum, ben sadece genel eğiliminizi söylüyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, ne ilgisi var Deniz Bey? Yani, bir gördüğümüz ilkokul mezunu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin bugüne kadar bunu zaten yapmamış olmanız hata. Hükûmetsiniz...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman, sen niye baştan beri söylemedin bunu, niye söylemedin baştan? Elektrik mühendisiymişsin. Ya, ne kadar ilgisiz yerlerden yaklaşıyorsunuz yani.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Arkadaşlar, bakın, taziyeye gideceğiz.

KANİ BEKO (İzmir) – Başkanım...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, her uzayan söz...

KANİ BEKO (İzmir) – Şöyle: Burada işçi temsilcileri var, Sendika Başkanımız da var. Bana göre kısaca Başkanımızı da dinlersek iyi olur diye düşünüyorum. Sendika Başkanımız var.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Kani Bey, süreyi hesaplı kullanalım.

Ali Bey, siz söyleyeceğinizi toparlayın.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Teşekkür ederim Sayın Bakanım, ben bunları söylemiş olayım.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki, şimdi Komisyon...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakanım, benim cevap hakkım vardı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Var, var.

Arkadaşlar, bakın, şimdi, taziye evlerine 6 grup hâlinde gideceğiz. Sayın Kaymakamımız koordine etti burada arkadaşlarımızla beraber; her türlü araç gereç yani ekipler hazırlandı yani oraya çok gecikmeyelim. Ben en sondan 2'nci olarak Muhammet Bey'e ve Grup Başkan Vekilimize söz vereceğim.

Buyurun.

KANİ BEKO (İzmir) – Son olarak Sendika Başkanını dinleyelim.

MUHAMMET BALTA (Trabzon) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle, bütün arkadaşlarıma, milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Yine, burada, 42 madenci şehidimizi rahmetle anıyorum, yaralıları da acil şifalar diliyorum.

Şimdi, bir ara üretim baskısından ve işçi sayısının azlığından bahsedildi ama yıllara sâri baktığımız zaman, üretim azalıyor. 2021 yılına kadar işçi sayısı artarak gelmişti ama 2021 ile 2022 arasında bir anda işçilerin sayısı azaldı. O işçiler istifa mı etti, emekli mi oldu? Benim gördüğüm -yanlış görmediysem- 240'tan 170'e düştü Amasra'da. Veya başka bir yere mi gitti bu işçiler, bunu öğrenmek istiyorum. Üretim anlamında baktığımız zaman, Amasra'da yıllara sâri üretim miktarı her yıl bir önceki yıla göre azalmış.

Diğer bir şey, sunum yapan arkadaşımız “tespit-sonuç ve öneriler” kısmında gaz ölçüm istasyonlarında grafiksel olarak, geçmiş günlerde ve yıllara da sâri onar dakika arayla patlatmalardan sonra, 1'inci patlatmadan sonra gaz düşecekken yine gazın on dakika sonra yükseldiğini söyledi. Peki, bunu sadece bir barutçuya bağlayıp yani bu patlatmanın... Ben de ilk toplantıda görüşlerimi ifade etmiştim yani “Bu 2'nci patlama oldu mu, batarya atıldı mı? Gecikmeli bir patlatma yaptınız mı?” diye; buradaki arkadaşlarımız, Türkiye Taşkömürü Kurumunu temsil eden arkadaşlarımız böyle bir şey olmadığını söylediler ama şimdi burada 2'nci bir patlatmadan bahsediliyor. Bu teknik verilere göre, gaz ölçüm istasyonundan alınan verilere göre bunu barutçuya bırakmadan bir mühendis yani vardiya mühendisi bunları görüp, bunları çağırıp “Arkadaşlar, burada 2'nci patlatma yapıyorsunuz.” diye sordu mu? Bu, sadece, şu anda, mevcut bir patlamadan sonra açığa çıkmış bir olay değil. Siz kendiniz ifade ettiniz ki “Geçmişte bu ölçümler oldu.” diye. O zaman, idare açısından siz mühendisler olarak, idareciler olarak bunları neden tespit etmediniz, neden bu arkadaşlarımıza soruşturma açmadınız diye bunları sizlere sormak isterim. Yani, siz ifade ettiniz, ben sizin sözünüze göre konuşuyorum.

Yine, Sayın Başkanım, Değerli Grup Başkan Vekilimiz, milletvekili arkadaşlarımız; ben de bir maden mühendisi olarak... Görülüyor ki burada özellikle taş kömürü ve linyit, işletmeciliği en zor olan madenler. Bunlarla alakalı yasal mevzuatta açıklıklar olduğunu görüyoruz; bu açıklıkları insanların inisiyatifine bırakamayız, bıraktığımız zaman da böyle olaylarla karşılaşyoruz. Burada, bütün milletvekili arkadaşlarımızın, kamu kurum ve kuruluşlarımızın, değerli hocalarımızın, üstatlarımızın önerileri doğrultusunda bir an önce bu açıkları giderici bir yasal düzenlemenin şart olduğunu ifade etmek istiyor, tekrar söz verdiğiniz için teşekkür ediyor, bütün arkadaşlara saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Teşekkür ediyoruz.

Grup Başkan Vekilimize veriyorum sözü.

Buyurun.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Sağ olun.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Komisyonumuzun çok değerli uzmanları, Türkiye Büyük Millet Meclisinden gelen çok değerli uzman ve çalışanlarımız, değerli sendika temsilcimiz, TTK'mizin kıymetli yöneticileri; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Bartın'ımıza hoş geldiniz. Tabii, sizleri böyle üzücü bir kazanın ardından çalışma ziyareti için değil de daha güzel bir ortamda misafir etmek isterdik ama bugün bu şekilde bir çalışma toplantısında beraberiz. İnşallah daha farklı zamanlarda, daha güzel zamanlarda sizleri memleketimize tekrar bekleriz.

Tabii, kazanın ardından hemen Türkiye Büyük Millet Meclisinin harekete geçip bu konuda bir Araştırma Komisyonu kurması çok anlamlıydı. Araştırma Komisyonunun ulaşacağı sonuçlar ülkemiz madenciliğinin geleceği açısından çok önemli olacak. Özellikle, sadece Amasra'daki kazanın sebebi değil, bu tür madencilik çalışmalarında hangi ihmaller hangi kazalara neden olabilir, bundan sonra hangi tedbirlerin alınması gerekir, bu konuda zaten iki ayı geçkin bir zamandır uzun bir çalışma gerçekleştiriyorsunuz ve kalan süre içerisinde de inşallah çalışma tamamlandığında madenciliğimizin geleceğine yön verecek önemli bir rapor ortaya çıkacak; biz buna inanıyoruz.

Diğer taraftan, Amasra'daki kazanın sebebi, sorumluları, ihmali olanlar, bunlar kimler, suçlular kimler, bunları tespit edecek olan elbette ki Araştırma Komisyonu değil; bunu tespit edecek olan, yargımız. Adli soruşturma devam ediyor, adli soruşturma da çok titiz bir şekilde devam ediyor. Olayın başından bu yana özellikle Cumhuriyet Başsavcısının ve diğer savcılarının hemen o akşamdan itibaren verilere, belgelere el koymasıyla beraber başlayan ve daha sonra gözaltılara ve tutuklamalara varan bir süreç devam etti. Bilirkişiler henüz kazanın olduğu yerde bir inceleme yapamadı yangın nedeniyle. 2 kez rapor alındı; tabii, bunlar ön raporlar; ön rapora göre tutuklamalar gerçekleştirildi. Tabii, dava süreci, kovuşturma süreci başlayacak soruşturmanın ardından. Yargıya güveniyoruz. Burada, tabii, yargı, kamu vicdanını rahatlatacak; burada, bu konuda ihmali olan kim varsa adaleti ortaya çıkaracaktır. Bundan sonra bu kazaların olmaması için hangi tedbirler alınması gerekir, bu konuda Araştırma Komisyonunun ortaya çıkaracağı veriler ışığında uygulamaya önemli bir yol haritası ortaya çıkacağına inanıyorum.

42 canımızı kaybettik, biz çok üzgünüz Bartın olarak. Bu tür kazalar bundan sonra olmasın istiyoruz, bu tür canımızı yakan musibetler ülkemizin başına gelmesin istiyoruz. Tabii, geçmişte de çok maden kazası yaşadık; artık bunlar olmasın yani Türkiye'nin geldiği nokta itibarıyla bu çalışma sisteminin daha modernleşmesi sağlansın, bunu istiyoruz.

4 madencimizin tedavisi devam ediyor, 2'si yoğun bakımda. 42 madencimize Allah'tan rahmet diliyorum, yaralıları da acil şifalar diliyorum. Madencilerimizin yakınlarına sahip çıktınız, Mecliste kanun çıkardık hep beraber; sizlere çok teşekkür ediyoruz. Onların geride kalanlarına en azından maaş bağlanması, kamuda istihdamı vesaireyle ilgili çalışmalar gerçekleşti.

Burada, tabii, Amasra'yla ilgili olarak bazı hususlar dile getirildi; ben de bu bölgenin Milletvekiliyim. Amasra, Türkiye Taşkömürü Kurumuna bağlı 5 müesseseden 1 tanesi. Türkiye'nin 1,5 milyarlık taş kömürü rezervi sadece bu bölgede, Zonguldak-Bartın bölgesinde ve üçte 1'i de bu bölgede, Bartın'da; dolayısıyla, bu bölgenin, taş kömürümüzün, yerli kaynağımızın gözden çıkarılması kesinlikle söz konusu olamaz. Burada, tabii, redevans yoluyla işletilen saha ile Türkiye Taşkömürünün işlettiği saha ayrı sahalardır yani bunlar birbirini etkileyen sahalardır değil. Sanki redevansla işletilen sahanın bu sahayı daralttığı ya da bu sahanın buraya müdahale ettiği ve bu nedenle kazanın oluştuğu yönünde bazı görüşler ifade ediliyor. Bu, belki yanlış anlamadan kaynaklanabiliyor. Altı üstü çalışma şeklinde ifadeler kullanıldı; altı üstü çalışma diye bir durum söz konusu değil. 2020 yılında ruhsat devriyle ilgili protokol var, o protokolda her iki saha -B sahası redevans yoluyla özel sektör, A sahası da Amasra Müessesesi, Türkiye Taşkömürü Kurumu- ve bunların derinlikleri konusunda istediği kadar derinliğe her iki taraf da gidebilir. Dolayısıyla, birbirlerinin sahaları, birbirleriyle altı üstü olmadığı için birbirlerine çalışma anlamında da müdahaleleri söz konusu değil; bu nedenle, o yanlış anlamayı ortadan kaldırmakta fayda var.

Diğer taraftan, Amasra Müessesemizi biz gözden çıkarmıyoruz, göz bebeğimiz; işçilerimiz burada, temsilcileri de burada. Türkiye Taşkömürü Kurumu ilk mekanize sistemini, yarı mekanizeyi burada kurdu 2011 yılında; Sayın Bakanımız Enerji Bakanıyken birlikte o yarı mekanizenin açılışını gerçekleştirmiştik. Ondan sonra, diğer müesseselere yaygınlaştırılmaya çalışıldı. İlk pilot uygulama burada başladı ve bu modernizasyonu daha da ileriye götürmemiz gerektiği de ortada, buna da katılıyoruz, özellikle teknolojinin bütün imkânlarının bu işletmelere seferber edilmesi noktasında hemfikiriz.

İşçilerimizin idari izinleriyle ilgili olarak Enerji Bakanımızla görüştük, bu konuda çalışmayı sürdürüyor. Cumhurbaşkanı kararıyla işçilerimizin kullandıkları izinler, hakları saklı kalacak ve "idari izin" sayılarak onların bu konudaki mağduriyetlerinin giderileceğini de ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, Sayın Cumhurbaşkanımızın “maden lisesi”yle ilgili bir ifadesi olmuştu, maden lisesinin Amasra’da kurulmasıyla ilgili çünkü konunun eğitim boyutu önemli, burada çalışacak işçilerin lise çağından itibaren eğitim alması anlamında. Bu bölgede bir maden lisesiyle ilgili şu anda arsa çalışmamız da tamamlanmak üzere ve hızlı bir şekilde bu bölgede bir maden lisesinin açılmasını da sağlayacağız.

Ben tekrar çok teşekkür ediyorum hepinize, çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum. Bize düşen, bizim katkı vermemiz gereken ne varsa her zaman hazır olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, dediğim gibi, taziye için zamanımızı tasarruflu kullanmak açısından Sendika Temsilcisi Başkanımıza da böyle üç dört dakikada toparlayacağı bir söz verelim, daha sonra Deniz Bey ile TTK’ye devredeceğiz sözü.

Şimdiye kadar yapılan konuşmalarda süreye dikkat etmek istemenizden dolayı teşekkür ediyorum.

Ben şu anda sözü Sendika temsilcisi arkadaşımıza, Başkanımıza veriyorum.

Buyurun Başkanım.

GENEL MADEN İŞÇİLERİ SENDİKASI AMASRA ŞUBE BAŞKANI ÜMİT ÇINAR – Merhaba.

Sayın Bakanım, sayın milletvekillerim; hepiniz hoş geldiniz. Sizleri böyle bir üzücü durumda burada karşılamak bizim için de çok büyük üzüntü. Biz 42 kardeşimizi kaybettik; 4’ü daha İstanbul’da yoğun bakımda, hepiniz çok iyi biliyorsunuz.

Bu dönem seçildim, daha yeni göreve geldim; patlamadan bir hafta önce seçim oldu, ardından patlama olayı başımıza geldi. Üzücü bir durum, zor bir yer devraldık ama sizlerin sayesinde bu yükün altından kalkabileceğimize inanıyoruz. Sizlerin emekleri için, çabaları için çok teşekkür ediyoruz ama bizim kafamızda, sadece, yıllardan beri soru olan şöyle bir durum var: Dört vardiyasında patlama oldu. Bizim işçimiz dört vardiyasında bizim işçimiz 320 ve 350 kotlarında sadece çalıştı ama şu anda bizim 13 kilometrelik bir kapalı olan bölgemiz var, Kurumumuzun 17, 19 kilometre olarak çalışacak bir alanı var ama TTK işçisi sadece 320 ve 350 kotlarında çalışıyor.

Şimdi, etrafımızda özel bir şirket var, biz yukarıdan aşağı inebiliyoruz. Sayın vekilimizin dediği gibi yukarıdan aşağıya istediğimiz gibi inebiliyoruz ama bizim kuyumuz 250’ye kadar inebiliyor; 250’ye kadar iniyoruz ve oradan yarım saat, kırk beş dakikalık bir yol katediyoruz. Arında çalışan 3 kişilik bir ekip kömürü çıkartıyor ama kömürü dışarı taşımak için 15 kişilik bir ekibe ihtiyacımız var. Kömürün dışarı nakliyesi zorlaşıyor; bunun için de insan, işçi sıkıntısı çok yaşıyoruz. Burada akşamdan beri, aylardan beri konuşmamızın en büyük şeylerinden bir tanesi işçi sıkıntımız. Amasra’da yıllardan beri norm kadro düzelsin, norm kadrodan da geçtik, Amasra’ya belirli seviyede işçi alınsın... Amasra bölgemize 2006 senesinde de işçi alınmadı, bunların sıkıntılarını Amasra bölgesinde çok yaşıyoruz. Amasra işçisi olarak sadece 320 ve 350 kotunda çalışıyoruz şu an. Sağa ve sola gidemiyoruz, sağa ve sola gittiğimizde işte “Burası A şirketinin, burası B şirketinin...” Fazla yavaşamıyoruz, kotlar içerisinde yanasmama durumlarımız var ama kömürün olduğu bölgeyi biz çıkartamıyoruz. Biliyorsunuz, özel şirketlere devredilen yerlerimiz var Bartın bölgesinde. Özel şirketler belirli durumlarda belli seneler çalışmışlar fakat şu anda çalışmıyor, ülke ekonomisine katkı sağlamıyor. Biz ülke ekonomisine katkı sağlamak istiyoruz sayın vekillerim; biz Amasra, Bartın işçisi olarak, Bartın halkı olarak bu kömürü dışarı çıkarmak, çalışmak istiyoruz, başka bir talebimiz yok, başka bir isteğimiz de yok. Şu andaki tek isteğimiz, 42 canımızın, 42 kardeşimizin ne sebeple vefat ettiği ortaya çıksın. Bunlar hakkında eksiklik yapan kim varsa bunların cezalarını çekecekler, çekmeleri için biz de elimizden geleni yapacağız ama

biz sizlerden bu çalışmalar için destek istiyoruz, en azından şu andaki kuyu derinleştirme projemiz olabilir. Bizim aşağı kotlardaki kömürleri daha rahat alabilmemiz için kuyumuzun derinleştirilmesi lazım.

Şu da sebeplerinizden biri olsun: TTK işçisi niye sadece 320 ve 350 kotunda çalışıyor? TTK işçisinin başka çalışabilecek yeri yok mu? 100 kotlarında, 250 kotlarında çalışacak yerlerimiz var ama çalışmıyoruz. Niye? İnsan eksikliğinden, işçi eksikliğinden. Benim dedem madenci, babam madenci, ben madenciyim; 11 yaşında oğlum var, Cenab-ı Allah ona uzun ömür verirse o da madenci olacak çünkü Batı Karadeniz, Bartın, Zonguldak, Karabük bölgesinin her evinde 1 madenci vardır, bizim kökenimizde bu var. Bu maden kömürüne, biz ülke ekonomisine kömür olarak katkı sağlamak istiyoruz; bunları da yapabilecek olan, destek verecek olan sizlersiniz, sizlerden istegimiz bu.

Hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum, çok sağ olun emekleriniz için. Güzel günlerde inşallah Amasra'mızda sizi ağırlamak isteriz. Amasra bölgesi sadece turizm olarak anılırdı, Amasra'da maden ocağı olduğunu çoğu vatandaşımız 42 kardeşimiz vefat ettiği gün öğrendi. Biz "Amasra'da maden ocağı var..." Amasra'da ne kadar madenci işçi çalıştığını belirlemek istiyoruz, Amasra'da madenin varlığı benimsensin, bunları istiyoruz, ülke ekonomisine katkı sağlamak istiyoruz. Şu anda 42 kardeşimiz de ifade etti ama bunların yerine, vefat eden 42 kardeşimizin akrabalarından "Kardeşlerimizin, akrabalarımızın yerine biz madende çalışalım." diye bize talepler geliyor. Biz madenci şehrinde yaşıyoruz ve bu konuda sizlerden destek istiyoruz.

Sayın vekillerim, Sayın Başkanım; inşallah güzel günlerde buluşuruz, inşallah bu sonuçları da en kısa zamanda çok iyi sonuca ulaştırırız. Amasra'da olan 540 küsur madencii kardeşimiz şu anda çalışmak istiyor; ekmeklerine geri dönmek, 42 kardeşinin hatıralarına sahip çıkmak istiyor. Bir an önce yeraltına inip kömür çıkarmak istiyorlar Sayın Vekilim, Amasra Müessesesini yaşatmak istiyorlar. Sizler de bunların sözlerini veriyorsunuz zaten, teşekkür ederiz sizlere.

"Amasra Müessesesi bizim göz bebeğimiz." dediniz Sayın Vekilim, bizi burada onurlandırdınız, ayrıyeten size teşekkür ederim.

Bu şekilde düşünceleriniz için hepinize ayrı ayrı teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Peki Başkanım, teşekkür ediyoruz. Allah kazasız belasız iş hayatı nasip etsin.

En son, Deniz Bey'den sonra, TTK'ye söz veriyorum.

Deniz Bey, sürenizi...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Taner Başkan, bu 28 işçiyle ilgili bilgilendirme yapabilir misiniz?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Tabii, şimdi o soruldu; o, cevaplanacaklar arasında; o 28 işçi konuşulacak. Hatta onu Lütfi Bey dile getirmişti.

Arkadaşlar, tekraren söylüyorum: Şimdi Sayın Kaymakamımızla konuştum, 2 defa taziye saatini erteledik, bir kez daha ertelemeyelim, şunu birazcık toparlayalım inşallah.

Buyurun Deniz Bey.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Birinci soru: Elektrikçi eksi 301'inci rekupta hayatını kaybetmişti. "Orada devre kesici var mı?" diye sordum, "Hayır, yok." diye yanıt gelmişti. Orada yol verici var mı, bir bunu soracağım.

İki: Devre kesici, yol verici yani bu elektriksel sistemler arasında elektrik kesildikten sonra bu metan gazının yükseldiği bölgedeki elektriği hangi sistemle kesiyor? Sinyal gönderiyor, panodan kapatıyor mu? Daha sonra, elektrik kesildikten sonra tekrar elektrik verilmesi durumunda manuel

olarak mı elektrikçi gidip açıyor? Eğer elektrikçi, sinyal sisteminde bir sıkıntı varsa, problem veya baypas edildiyse veya edilebilirse sisteme manuel olarak enerji verirse ortamda metan gazı yüksekken de yine ortam elektriklenmiş olacak, bir bu.

Diğer konu da şu: Şimdi, biz bugüne kadar -hem bir cevap hakkı şeklindeki kısma da geleyim- bu maden ocağında zincirleme sebepler dolayısıyla gerçekleşen bu patlamanın sebeplerini anlamak için ve ortaya çıkarmak için konuların içine girdik, bütün detaylarıyla sorduk. Bir kere, bunu yapmadığınız zaman zaten Araştırma Komisyonunun bir anlamı kalmaz; o yüzden tabii ki yapacaktık ve bugüne kadar da yaptık. Birimizin sormadığı bir soruyu öteki milletvekili arkadaşımız sorup ortaya bir takım çalışması çıkaracaktık; o yüzden “O gün bilirkişi raporu yayınlandı, onu konuştunuz; sonra Emniyet fezlekeleri oldu, bunu konuştunuz; sonra, işte şu oldu, bunu konuştunuz.” diye asıl bu boyutu eleştirmek gerçekten garip ve anlamsız. Yani, sanki bazı arkadaşlar “Toplantılar uzun sürmesin, bitsin, sorgulanmasın, etmesin, yapmasın, bu kadar da uzamasın bu iş. Zaten konu mahkemede.” deyip bu Komisyonunda görev almak istemiyor gibi bir durum var.

Şimdi, bakın, kaza aslında nasıl göz göre göre “Geliyorum.” diyor ve hatalar zincirinin bir halkası bakın nasıl ortaya çıkıyor: Türkiye Taşkömürü Kurumuna 10 Temmuz 2020 yılında verilen bir dilekçe var. Dilekçeyi veren kişi Kurumun bir çalışanı ve aynı zamanda da Merkezî Gaz İzleme Servisinde çalışan bir tekniker. Bakın, bu dilekçesini okuyacağım ve konuşmamı tamamlayacağım. Bakın, ne diyor? Diyor ki:

“Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessesesi Müdürlüğüne;

Amasra Müessesesi Merkezî Gaz İzleme Servisine, Merkezî Gaz İzleme personeli olarak istihdam edilen maden teknikeri Mehmet Kuzey’in ve Yalçın Topbaş’ın başka yerde görevlendirilmesi sonucu Merkezî Gaz İzleme Servisinde personel eksikliğine neden olunmuştur. Personel eksikliği nedeniyle Merkezî Gaz İzlemede tek başımıza görev yapmak zorunda kalmaktayız.” Yıl 2020 bu arada. “MERKEZÎ GAZ İZLEME Yönergesi’nde ‘Her vardiyada en az 2 Merkezî Gaz İzleme personeli olacaktır.’ diye açıkça belirtilmesine rağmen 2 Merkezî Gaz İzleme personeli Merkezî İzlemeden alınarak başka yerlerde görevlendirilmiş ve Merkezî Gaz İzlemede personel eksikliğine neden olunmuştur. Merkezî Gaz İzlemede tek başımıza görev yaptığımız esnada insani ihtiyaçlarımız olan lavabo, yemek, su vesaire gibi ihtiyaçlarımızı gidermek için Merkezî Gaz İzlemeyi terk etmek zorunda kalmaktayız; bu esnada ocakta meydana gelebilecek ani metan yükselmesi, çıkabilecek yangınlar ve diğer çeşitli olumsuzlukları görmemiz mümkün olmayacaktır.

17 Mayıs 2010 yılında Türkiye Taşkömürü Kurumu Karadon Müessesesinde patlama meydana gelmiş ve 30 çalışanımız feci bir şekilde can vermiştir. Yapılan araştırmada, Merkezî Gaz İzleme personelinin patlama esnasında lavaboda olduğu tespit edilmiş ve mahkemeye suçlu bulunup yargılanmışlardır. Merkezî İzleme operatörü yerinde olsaydı 30 can şu an belki hayatta olacaktı. Kurumumuza bağlı Karadon Müessesesinde böyle acı bir tecrübe yaşanmışken hangi menfaat, hangi çıkar bir insanın hayatından değerli olabilir ki? Madencilikte küçük bir ihmalin bile sonuçlarının ağır olduğunu, yaşanan kazalardan gördük. Aynı şekilde, Kurumumuzda da çalışan ve çalışanların hayatına mal olacak olumsuzlukların olması kaçınılmazdır. Bu, kaza değil, ihmaldir.

Merkezî Gaz İzleme personeli olarak alınan maden teknikerlerinin gerçek görev yeri olan Merkezî İzlemede görev yapmaları işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından son derece önem arz etmektedir. Merkezî Gaz İzlemede tek başımıza görev yaptığımız esnada meydana gelebilecek kazalarda mahkemede ‘çalışan ve çalışanların hayatlarını kaybetmesine neden olan Merkezî Gaz İzleme personeli’ olarak yargılanmak istemiyorum. Kurumumuzun, çalışan ve çalışanlarının sağlığını riske atmayacağını, Merkezî İzleme Yönergesi’nde açıkça belirtilen kriterleri sağlayacağını, işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından durumu değerlendireceğini umut ediyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

10/7/2020”

Yani, kaza âdetâ göz göre göre “Geliyorum. diyor. Sadece Merkezî Gaz İzleme Servisindeki durum buysa diğer konulardaki durumu da yanına ekleyin, üzerine koyun. Şu Müessesedeki hava hızının da başlığı hâlâ en önemli etken olarak tam en yukarıda durmaktadır; bir varsayım olarak değil; bir hesaplama, bilimsellik olarak orada durmaktadır. Herkes kendi payına düşen sonucu çıkarmalı, maden ocağındaki teknik personel ve işçi açığı bir an önce norm kadroya kavuşturulmalı. Son olarak, altını çizerek söylüyorum: Hâlâ madenciler için bir araya geliyoruz. 42 madencimiz hayatını kaybetti ama yaşayanları da yaşatmamız lazım. Şu anda TTK işçisinin promosyon alması için kamu bankaları neredeyse teklif vermeyecek duruma gelmiş durumda. Ben buna da hep birlikte bu Komisyon olarak müdahale etmemizi ve mümkün olan Hükümet yetkililerinin de devreye girerek TTK maden işçilerinin promosyon ücretinin 30 binli rakamların üzerine çıkarılmasını talep ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, önce Zafer Bey’e söz vereceğim Enerji Bakanlığı ve TTK olarak.

Arkadaşlar, yirmi dakika içerisinde toparlayıp toplantıyı kapatacağız çünkü dediğim gibi, 3 defa erteledik.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Saat geç oldu. Bu saatten sonra biraz...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Olmaz yani söz verdik, aileler bekliyor; “Bu saatten sonra...” dersek ailelere ayıp etmiş oluruz.

O yüzden, yirmi dakika içerisinde toparlıyoruz Zafer Bey.

Buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Sayın Bakan, teşekkür ediyorum.

Ben çok daha kısa sürede cevap vermeye çalışacağım. Tamamını alamadım ama kısa kısa aldığım notlar ve sorularla ilgili cevap vermek istiyorum.

28 işçi meselesi... Burada, tabii, kaza olduktan sonra bir kısım işçilerimizi kaybettik, bir kısım işçilerimiz de ağır yaralı olarak hastanede, tedavisi hâlâ devam edenler var. Bunlara ilişkin, ölenlere ayrı rakamlarda, hastanede yatanlara ayrı rakamlarda ödemeler yapılmış durumda. Sendika tarafından da bu ödemeler yapıldı ancak ayakta tedavi gören, herhangi bir hastanede yatmayan işçilere herhangi bir ödeme yapılmadığı için bu 28 işçinin, bu kapsamda, kendilerine de bir ödeme yapılması gibi bir beklentisi var; 28 işçinin meselesi budur efendim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sigorta şirketi kim?

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani, onlar gerçekten yaralanmadığı için mi...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Ayakta tedavi edilerek salıverilmiş, yatmamışlar.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Fiziksel yaralanmamış olabilirler ama onlar çok yaralılar.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Ama psikolojik yükleri var yani.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sigorta şirketi kimdir? Bir tek sigorta şirketi mi var?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Tabii, bir tek sigortacının...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Adı nedir?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – İsmi bilmiyorum...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet, anladım.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Devam edebilir miyim efendim?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Onu öğrenebilir miyiz? Daha önce de sorduk, öğrenemedik. Sigorta şirketi, parayı ödeyen kim yani?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI FAZLI UNCU – Türk Nippon.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani, bu, doktor raporuyla mı belirleniyor?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Herhangi bir rapor... Yok, ayakta tedavi edilerek, hastanede yatmadan...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Yani, buna karar veren... “Neyse, sen sola geç, sen sağa geç.” mi, nasıl diyoruz? Yani, 28 kişinin oluşumu hastanede...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Doktor karar veriyor.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Veya doktorda kaydı mı var?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Evet efendim, doktor kararı.

BAŞKAN TANER YILDIZ – Evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – O kısmıyla ilgili bir değerlendirme yapılmadı sanıyorum.

İkinci soru Sayın Pekközeği'nün: Ödeneklerin 80 bin lira, bin lira vesaire gibi küçük rakamlar olduğu şeklinde bir değerlendirmesi vardı; bunların bu yatırımlar ve projeler için yeterli olup olmadığını irdeledi.

Buradaki durum şu Sayın Vekilim: Kamu İhale Kanunu'na göre ödeneği olmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz; dolayısıyla, ilk yıl ihale edilebilmesi için ve projelendirilebilmesi için belli bir oranda...

BAŞKAN TANER YILDIZ – Serpil Hanım dinleyemedi cevabı; onun sorduğu soruyla alakalıydı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Bu ödeneklerin eksiklikleriyle ilgili bir sorunuz olmuştu, o konuya cevap veriyorum Sayın Vekilim.

Kamu İhale Kanunu'na göre ödeneği olmayan hiçbir iş için ihaleye çıkılamaz, 5'inci maddedeki temel ilkedir bu; dolayısıyla, bir işin ihale edilebilmesi ve projelendirilebilmesi için mutlaka belli bir oranda ödenek bulunması gerekiyor. İhale edilebilmesi için gerekli olan belirli, yüzde 10'luk, yüzde 5'lik dilimlerdir bunlar; hukuki zorunluluk olduğu için bir projenin başlangıç ödeneğidir bu. Sonraki yıllarda bu ödenekler artırılarak bu projeler gerçekleştiriliyor.

“Yatırım projeleri arasında kaydırmanın ve ödenek aktarmalarının yetkisi kimde?” şeklinde bir diğer sorunuz vardı. 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre bu yetki Yönetim Kurulundadır; Yönetim Kurulu onayıyla geçiyor.

Yine, 3'üncü bir değerlendirme vardı, hangi milletvekilimiz sordu bilmiyorum ama 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye göre müesseseler -ki Amasra bir Müessesedir- hukuki statüdedir, her müessesenin de tüzel kişiliği vardır; dolayısıyla, bu tüzel kişilik hukuk karşısında müessese olarak sorumludur. TTK'nin başlatmış olduğu idari soruşturma ancak Genel Müdür adına yapılan bir soruşturmadır, müesseseyi kapsayabilir. Genel Müdür kendisini soruşturamaz zaten. Genel Müdürün soruşturulması idari açıdan Bakanlığa aittir, Bakanlık bu soruşturmayı başlatmıştır, 4483 sayılı Kanun'a göre de bu soruşturmayı yürütecektir. Yargılanmayla ilgili hususlarda savcılığın talebi üzerine, yine 4483 kapsamında değerlendirilerek karar verilecektir. Dediğim gibi, bu soruşturmalar da sürüyor.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bakanlık kimleri soruşturuyor şimdi?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Bütün bu TTK'deki herkesi soruşturuyor, olayın tamamını ve kişileri soruşturuyor.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Savcılığın bir şeyi yok zaten.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Ben idari soruşturmalardan bahsediyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İdariyi soruyorum, evet.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Ama savcılığın da Genel Müdürü yargılayabilmesi için, savcılığa da gitmesi için idari soruşturma şarttır; bu, hukukun öngördüğü bir zorunluluktur; o yüzden bu idari soruşturmalar yürütülmek zorundadır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Görev suçu olduğu için 4483'e göre.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Evet.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Bakanın verdiği cevapta savcılık henüz talep etmemiş galiba.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Onu bilmiyoruz; o, önemli değil. İdari soruşturma Bakanlık tarafından açıldı. 4483'e göre o talep yapıldığına göre ona da dayanak teşkil edecektir yapılan soruşturma.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Otomatik olarak dayanak olacağını düşünüyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Bu soruşturma tabii ki dayanak olacak. Şu anda konuyu bütün detaylarıyla, olayın oluş biçimiyle ve kişilerle ilgili kısmını Bakanlık soruşturmaya tabi tutuyor, idari soruşturmaya; bundan daha doğal bir durum var mı?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Cevap vermeye devam edin, cevaplarımızı bitirelim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – 4'üncü soru olarak “Sayıştayın ziyareti neden nezaket ziyareti olarak değerlendirildi, nitelendirildi?” denildi. Sayıştayın ziyareti -siz biraz daha kibar ifade ettiniz ama- bir inceleme ziyaretidir. Sayıştayın böyle bir yetkisi yoktur, sayın vekilimiz değindi. Sayıştay, 1800'lü yılların sonunda kurulmuş, Osmanlı'dan kalma bir denetim mekanizmasıdır; Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetim yapar; iş sağlığı, güvenliğiyle ilgili herhangi bir denetim yetkisi de yoktur, yeterliliği de yoktur, Kuruluş adı da “Divan-ı Muhasebat”tır ve muhasebe denetimi yapar, mali denetim yapar. Bu açıdan da...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hayır, işçi sayısı ile ilgili de denetim yapar. Söyle.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, müsaade ederseniz... Tabii ki, hayır...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eğer yeterli işçi sayısı, teknik personel yoksa bunu “İşçi sağlığı ve güvenliğini etkiler.” diye bulgu konusu da yapar.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, tabii ki. Şimdi, şöyle...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Burada işte, raporlar burada.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Hayır, rapor...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hiç mi bakmıyorsunuz ya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, o raporla olur mu? Yetkisi yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bak, burada. Nerede yetkisi yok?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, yetkisi olmayan...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Arkadaşlar, Deniz Bey, Ali Bey; bakın, aileler bizi bekliyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söylemeyeyim diyorum da yanlışın üzerine bir şey inşa etmeye başlayınca...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Deniz Bey...

Devam edin, değerli kardeşim.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, devam edeyim.

Divan-ı Muhasebat da muhasebe denetimi yapar, mali denetim yapar. Bunu diyebilir, denetçi arkadaşlar yazabilirler ama ne yetkinliği vardır ne de etkisi vardır, bunu belirtmek isterim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Vallahi, yasanın gereği yapılırsa bu patlama olmazdı yalnız, onu da söyleyeyim.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Siz cevaplarınıza devam edin.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, bugün doğrudan siz denetim yaptınız. Oraya gittiğinizde çok rahatlıkla bu yorumları yapabilirsiniz, bir rapora da dercedebilirsiniz ama bu, iş sağlığı ve güvenliği açısından bir denetim yeterliliğinizin olduğu anlamına gelmez efendim. Bu, bir temennidir; tabii ki katılınması gerekiyordu, onların yerine getirilmesi gerekiyordu yani “Getirilmesi gerekmiyordu.” demiyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu bir telkin ziyareti mi acaba?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Değerli milletvekillerim, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu, yorum değil; bulgu olarak var. Bakın, bulgu 7...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Bu ziyaretin anlamı nedir, onu soruyorum?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, lütfen...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Devam edebilir miyim efendim?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Hatamızı bir kabul edelim, böyle ilerleyemeyiz.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Değerli Müdürüm, lütfen siz cevaplarınıza devam eder misiniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, Sayıştay raporu kapandığı için o dönem böyle yorum yapınca tepki gösteriyorsunuz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Sayın Başkanım, TTK bir idari soruşturma süreci başlattı ve bununla ilgili de belli tespitler yaptı, bugün bu tespitleri Komisyona arz ettik. Biz iyi bir şey yaptığımızı düşünüyoruz, hakikaten iyi bir şey yaptığımızı düşünüyoruz. Bunu ortaya koymamız bizim... Örneğin -not aldım- bu kazanın sebepleri içinde sensörlerin bozuk olduğu ihtimaller dâhilinde. Varsayalım ki sensörler de bozuktı ve sebebi buydu; ne fark eder ki? Benim barutlamayla ilgili sorumluluğumdan farklı bir sorumluluk mu getirecek buradaki idareciler açısından? Ya da “Grizunun ateşlenmesi ve patlaması barutçunun patlatmasından değil de, elektrik kontağından çıktı.” dese birisi buradaki idarecilerin sorumluluğunu değiştirir mi sizce?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İdarecilerin sorumluluğunu tartışmıyoruz, onun sebebini ortaya çıkarmaya çalışıyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, hayır...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Teknik sebebini...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Hayır, şöyle bir yorum yapıldı da Sayın Vekilim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Siz hep idareci gözüyle bakıp olayın üstünü sanki örtmeye çalışıyormuş gibi...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Hayır efendim, niye örtelim? Yani, biz bu tespiti yaparken, Sayın Vekilim...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İdareci bu çalışmaların içinde...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Arkadaşlar, değerli milletvekili arkadaşlarım; bakın, böyle olmaz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Biz bu çalışmayı yaparken...

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Değerli milletvekili arkadaşlarım, bakın, böyle olmaz. Cevapları bitirsin, lütfen...

Siz sunumunuza devam edin. Milletvekillerimize cevap vermeyin, sorduğu sorulara cevap verin lütfen.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ben bir şey sorabilir miyim? Neden TTK adına Yönetim Kurulu Üyesi beyefendinin konuşmasına karar verildi, onu da merak ediyorum? Şahsınızla ilgili sorunum yok. Bakanlık adına mı konuşuyor, TTK adına mı?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Hem Bakanlık adına konuşuyorum hem not aldığım konulara cevap vermeye çalışıyorum.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Tamam, teşekkür ediyorum. Bakanlık adına...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aslında bir şekilde siz de sorumlulardan birisiniz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Tabii ki efendim, ben ona geleceğim müsaade ederseniz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – O yüzden, işte, idareciler...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, müsaade ederseniz ona geleceğim.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Deniz Bey, lütfen...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Sayın Vekilim, bitirmek üzereyim. Kusura bakmayın, uzattım.

Şimdi, biz şunu dedikimizde... Ateşlemeden ve barutlamadan kaynaklı bir patlama oldu. Tabii ki ateş kaynağının biz bu olduğunu varsayıyoruz, bir başkası “Elektrikten kaynaklandı.” diyebilir. Şimdi, bunu dedikimizde... Çift atım yapıldı; bu da bir mevzuat ihlali, takdir edersiniz ki. Bunlar yapıldığında bu tespitleri yapmayacağız... Savcı çağıracak, buradaki yetkililere ve idarecilere diyecek ki: “Ya, bunu alışkanlık hâline getirdiği hâlde niye önlem almadın kardeşim? Sen bununla ilgili hangi eğitimleri verdin ve yeterli eğitimleri verdin mi? Gözetim ve denetim sorumluluğunu yerine getirdin mi?” Bundan dolayı sorularını soracak ve yargılayacak buradaki idarecileri. Dolayısıyla, bizim bunu tespit etmemiz kendimizi ve buradaki idarecileri temize çıkardığımız anlamına gelmiyor; bunu da bizim bir tespitimiz olarak Komisyonun takdirine arz ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, kimse idarecileri hedef almıyor. Biz olayın gerçeğini ortaya çıkarmaya çalışıyoruz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Genelde Genel Müdür üzerine bir yoğunlaşma oldu ya efendim, o yüzden bu cevabı veriyorum ben.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Olay öyle değerlendiriliyor kaçınılmaz olarak ama hedef o değil.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, burada bizim yapmış olduğumuz bir tespit, sizin tespitlerinizin olmadığı...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Mesela şöyle bir cümle kurmadığınız için...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – “Buradaki havalandırma mükemmeldir.” demiyoruz mesela, “Elektrik kontağında herhangi bir sıkıntı çıkmadı.” demiyoruz. Sizin dediklerinizin üzerine bir de bir şey ilave ediyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Şöyle, şunu da ilave etmeniz lazım: “Amasra Müessesesi burada işçi sayısının artırılması, teknik personel sayısının artırılması için Bakanlığa yazdı, dilekçeyi Yönetim Kuruluna verdi, bunun gereğini Yönetim Kurulu yapmadı.” da diyebilseyiz, olayı o boyutuyla da konuşsak...

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Sayın Vekilim, siz bunu dersiniz, ben de bunun cevabını veririm. Burada sorulan bütün sorulara cevabımız var ama ben uzatmak istemiyorum, saygılarımı sunuyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne olur? Söyleyin, niye almadınız işçileri? Niye işçi sayısını artırmadınız?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Ya, lütfen karşılıklı olmasın.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Bir yığın hukuki soru sormak durumundayım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye 1 elektrikçi var?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Deniz Bey, lütfen...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İstifa eden Bakan yok ortada.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – O, ayrı bir şey. Bu, siyasi bir değerlendirme arkadaşlar.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Sorumluluğu kabul eden bir Bakanlık yok.

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Değerli kardeşim, bitirdiniz mi soruların cevaplarını?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Efendim, müsaade ederseniz, bu redevans ve özel sektörün burada üretim yapmasıyla ilgili de çok yorum yapıldı.

TTK’nin toplam 1,5 milyarlık rezervi var. Toplam yıllık üretim miktarı burada 1 milyon ton civarında. Bu hızla TTK’nin toplam rezervini biz bin beş yüz yılda tüketebiliyoruz. Takdirinize arz olunur.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – İşçi almazsanız yapamazsınız zaten.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – İşçiyi 2’ye katlasak, 3’e katlasak da bin beş yüz yıl en fazla bin yıla düşer; o yüzden, sağlıklı bir şekilde...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – “Kapatalım.” mı diyorsunuz yani?

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ – Hayır, özel sektörde de bu üretimi yapması lazım, herkesin, kamunun da bu üretimi yapması lazım; bunu onun için ortaya koymaya çalıştım.

Arz ederim, saygılarımı sunarım efendim.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Peki, özel şirketin arazileri devlete verilse olmaz mı?

OTURUM BAŞKANI MUHAMMET BALTA – Değerli arkadaşlarım, çok verimli bir toplantı oldu; bütün arkadaşlarımızın görüşlerine saygı duyuyoruz, hepinizin ağzına sağlık. Tekrar böyle bir kazanın yaşanmaması için burada çalışma yaptık.

Tekrar şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, buradaki çalışanlarımıza da başarılar diliyorum.

Hepinize iyi akşamlar.

Kapanma Saati: 20.15

